

STILLO V E N S K I

vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 8. oktober 1965

Štev. 41 (1219)

Ob desetletnici skupne spomenice k stvarnejši aktivnosti

Zadnji terek se je zbral v Celovcu na seji Upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

O tem torkovem zasedanju poročamo na tem mestu ne le zato, ker je veljalo tudi proslavi desetletnice skupne spomenice koroških Slovencev, zgodovinskega dokumenta narodnostnih zahtev naše slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, marveč zlasti zaradi tega, ker je bilo to zasedanje ob tej priložnosti posvečeno temeljiti presoji in oceni našega dosedanjega prizadevanja na političnem, kulturnem in gospodarskem področju, dosedanjih uspehov in neuspehov ter končno kritičnemu prikazu naše današnje stvarnosti.

V poročilih, v široki diskusiji in v sklepih je prišlo do izraza, da ne zadostujejo visoke programatske izjave o naši resnično demokratični koncepciji manjšinske politike, ki noče podirati mejnikov, ampak kot sestavni del domovine v tesni povezanosti s celotnim družbenim in državnim dogajanjem stremi pomagati pri uresničitvi takih pogojev, ki jamčijo enakopravnost in s tem obstoj in razvoj tudi naše narodnostne skupnosti. Ne da bi hoteli podcenjevati določene uspehe, ki so bili doseženi na osnovi številnih vlog, intervencij in razgovorov tudi na najvišji ravni s predstavniki vlade, je bilo poudarjeno, da zlasti ob priznanju osrednjih slovenskih organizacij s strani vlade in ob priznanju tudi mednarodni vlogi manjšine kot naravne posredovalke med sosednima narodoma ne more niti ne sme biti prvenstvena naloga osrednje slovenske manjšinske organizacije visoka politika in diplomacija, marveč mora le-ta z vsemi vključenimi organizacijami posvetiti svojo skrb v prvi vrsti podrobnemu delu na vasi, med delavstvom, med mladino, na vseh področjih narodnega življenja. Le na ta način bomo kos nevarnostim, ki v današnjem času splošne integracije še posebno in tako očitno ogrožajo obstoj našega ljudstva.

Zato je treba končno spremeniti našo šolsko politiko tarnanja zaradi odprave obvezne dvojezične šole, marveč se je treba spoprijeti s stvarnostjo, da je treba otroke prijaviti. Pri tem pa dolžnost slehernega zavestnega člana slovenske narodnostne skupnosti ni le, da se sam poslužuje možnosti za svoje otroke, temveč mora tudi skrbeti, da bo prijaven sleherni otrok, ki so mu starši zavestno ali nezavestno posredovali kot prvo kulturno dobrino slovenske materine besede. Ob vseh pomanjkljivostih tudi ta šolski zakon le daje možnost prireditve materinščine, če bomo s stalnim spremljevanjem dogajanja v posameznih šolah skrbeli — če potrebno tudi s pritožbo na pristojno šolsko oblast — za dosledno njegovo izvajanje.

Brez dvoma se nikakor ne smemo sprijazniti z dejstvom, da dvajset let po vojni in deset let po podpisu državne pogodbe in izročitvi spomenice vlada še ni izdala zakona o uporabi slovenščine kot uradnega jezika pred upravnimi oblastmi, a naša tozadevna deklarativna borba za sprejem predmetnega zakona ter za izpolnitev in teritorialno razširitev zakona o uporabi slovenščine kot uradnega jezika pred sodišči bo vsebolj stvarna in učinkovita, če se bomo na sodnih področjih, kjer je slovenščina že dosedaj pripuščena kot uradni jezik, dosledno in brez oklevanja posluževali te možnosti.

Spomenica z naravno zahtevo po veronauku v materinščini, pa čeprav

Glavna skupščina OZN nadaljuje z delom

Pred svetovnim forumom je govoril tudi papež Pavel VI.

Jubilejno 20. zasedanje Glavne skupščine OZN, ki se je začelo 21. septembra, se nadaljuje s splošno razpravo, v kateri predstavniki posameznih držav-članic izražajo načelna stališča pa tudi konkretne predloge k najbolj važnim vprašanjem današnjega sveta. Med temi so nedvomno na prvem mestu problemi razorožitve, gospodarskega razvoja v svetu, boja proti kolonializmu, položaja svetovne organizacije ter razumljivo vojne v Vietnamu. V ponedeljek je doživel letošnje zasedanje svoj prvi izredni dogodek, ko je sedež Združenih narodov obiskal papež Pavel VI., ki je pred zastopniki 117 držav-članic OZN govoril o nujnosti odločnih prizadevanj za ohranitev in utrditev miru v svetu.

Za obisk papeža Pavla VI. je vladalo veliko zanimanje tako na sedežu OZN kakor tudi v mednarodni javnosti in razumljivo posebej v Ameriki. Končno je papež Pavel VI. prvi rimskokatoliški poglavar, ki je obiskal Ameriko ter spregovoril pred svetovnim forumom. Ob prihodu v New York so ga pozdravili predsednik Glavne skupščine OZN Fanfani, ameriški zunanji minister Rusk, guverner države New York Rockefeller, župan Wagner in nadškof kardinal Spellmann. V hotelu „Astoria“ se je papež sestal z ameriškim predsednikom Johnsonom ter se z njim sko-

raj eno uro pogovarjal o aktualnih vprašanjih, nato pa je obiskal sedež OZN, kjer je imel svoj govor pred Glavno skupščino.

V svojem govoru je papež Pavel VI. naglasil najprej važno vlogo Združenih narodov, ki da predstavlja obvezno pol moderne družbe k svetovnemu miru ter preprosto in koristno obliko sožitja različnih držav. S tem potrjuje veliko načelo, da morajo temeljiti odnosi med narodi na razumu, pravičnosti, pravici in pogajanjih, ne pa na nasilju, vojni, strahu in prevari. Naglasil je pomembnost bratstva med narodi, ki ga pa ni mogoče ures-

ničevati brez skromnosti, kajti prav ošabnost povzroča napetost, borbo za prestiž, za nadoblast, kolonializem in egoizem.

Pretežni del svojih izvajanj je papež posvetil pozivu na borbo za mir, pri tem pa poudaril, da se mir ne gradi samo s politiko in ravnotežjem sil in interesov, temveč z zavestjo, z idejami, z delom za mir. Naglasil je, da je treba odločneje kreniti po poti, ki jo je začrtala OZN, predvsem pa po poli razorožitve. Ostro je obsodil predvsem atomsko oboroževanje, ki ustvarja negotovost, zahteva ogromne stroške in zavira načrte za koristno delo. Pri tem je ponovil svoj poziv, naj bi del stroškov, namenjenih za oborožitev, določili v korist dežel v razvoju. Omenil je pozitivno delo OZN za sodelovanje med narodi in ustvarjanje solidarnosti v splošno korist, končno pa spregovoril o pravicah in dolžnostih človeka, kajti ustvariti je treba pogoje za dostojno življenje vseh ljudi na svetu.

Tako v OZN kot v mednarodni javnosti so papeževe besede pozdravili kot važen prispevek v splošnih prizadevanjih današnjega sveta, da bi dosegli splošno in popolno razorožitev, onemogočili vsakršno vojno in zagotovili trajen mir.

O teh prizadevanjih je govora v splošni razpravi Glavne skupščine, kjer posamezna gledišča že napovedujejo konkretne ukrepe, ki bi jih lahko sprejeli ali vsaj pripravili na tem zasedanju. Posebno jasno prihaja do izraza podpora predlogu za sklicanje svetovne razorožitvene konference, o kateri so že številni govorniki poudarili, da morajo biti na njej zbrane vse države vključno LR Kitajske. Vendar pa se izgleda, da bi bila LR Kitajska sprejeta v OZN, tudi na letošnjem zasedanju še niso bistveno izboljšali, čeprav nekatere države odločno vztrajajo na univerzalnosti svetovne organizacije, ker so mnenja, da brez Kitajske ni mogoče rešiti perečih mednarodnih problemov.

»Delovno vzdušje« v ministrskem svetu

kot uvod v jesensko delovno dobo parlamenta

Na torkovi seji ministrskega sveta sta se vladni stranki sporazumeli, da predlagata zveznemu prezidentu, naj bi prvo sejo jesenskega zasedanja parlamenta sklical za 18. oktober. Kot uvod v novo delovno dobo parlamenta pa sta imeli vladni stranki minuli terek večurna posvetovanja o vseh važnih vprašanjih, o katerih doslej še nista dosegli sporazumne rešitve.

Dopolodne so potekali razgovori najprej v rednem ministrskem svetu, kateremu je sledila potem še izredna seja vlade. V glavnem je šlo za vprašanje, kakšni ukrepi bi bili potrebni, da bi se zaustavilo stalno naraščanje cen. Poročilo o seji pravi, da so bila pogajanja stvarna in da so bili doseženi pozitivni uspehi. Pogajanja o teh vprašanjih se bodo nadaljevala 26. oktobra. Kancler dr. Klaus in vicekancler dr. Pittlermann sta ob tej priložnosti sprejela tudi delegacijo zveze sindikatov, ki je izročila predloge za uspešen boj proti podražitvi.

Na večer pa se je sestal delovni odbor obeh vladnih strank, ki je obravnaval vprašanja stanovanj, reforme radia in volilnega zakona, nadalje tako imenovano habsburško vprašanje, probleme državne obrambe in poddržavljene industrije ter druga važna vprašanja notranje politike. V vseh teh vprašanjih se stališča obeh strank še močno razlikujejo. Zato tudi na torkovem posvetovanju niso prišli do konkretnih sporazumov, marveč so sklenili, da bodo posamezna vprašanja dalje obravnavali posebni pododbori, v katerih so zastopniki obeh vladnih strank.

Seja Upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

Celovec, 5. oktobra 1965.

Danes se je Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sestal k seji, na kateri je pregledal položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem po desetih letih veljavnosti avstrijske državne pogodbe in deset let po predaji Spomenice koroških Slovencev v zvezi s členom 7 državne pogodbe.

Vsestransko je razpravljalo o realizaciji delovnega programa ZSO o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti. Posebej se je bavil z neposrednim delom ZSO v letošnji jesenski in zimski sezoni ter po temeljiti obravnavi sprejel ustrezne sklepe.

Odbor se je bavil tudi z letošnjimi naravnimi katastrofami v deželi ter soglasno sklenil, da bo Zveza slovenskih organizacij prispevala 5000 šilingov za žrtve poplav na Koroškem.

„Povzdignimo glas v interesu svetovnega miru“

V Sarajevu je prejšnji teden zasedal V. kongres zveze združenj borcev NOV Jugoslavije, ki se je bavil tudi s trenutnim položajem v svetu. V tej zvezi so sprejeli poseben proglas, v katerem pozivajo vse bivše borce, naj v interesu miru povzdignejo svoj glas proti uporabi politike sile v mednarodnih odnosih in naj z združenimi močmi z vsemi miroljubnimi silami kar največ prispevajo k odstranitvi vojne nevarnosti in zagotovitvi miru na svetu.

Dve desetletji boja za mir — je rečeno v proglasu — za likvidacijo kolonializma in za demokratizacijo mednarodnih odnosov sta prepričali nas borce in vse miroljubne ljudi na svetu, da je mir mogoče graditi samo na načelih spoštovanja neodvisnosti, enakopravnosti in svobode vseh narodov in držav, na načelih aktivne miroljubne koeksistence, univerzalno uporabljene in spoštovane v vseh delih sveta.

Nove olajšave in razširitve v maloobmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo

Kakor smo v našem listu že kratko poročali, je bilo v Ljubljani šesto redno zasedanje stalne avstrijsko-jugoslovanske komisije za obmejni promet. Na zasedanju, ki se je končalo prejšnji teden, so podpisali dva sporazuma, ki določata razširitev obmejnega področja na nove občine ter urejata prenašanje blaga in plačilnih sredstev v obmejnem prometu, medtem ko se bo število mesečnih prehodov povečalo od dosedanjih štirih na šest, čas bivanja na sosednem obmejnem področju pa se bo podaljšal za en dan.

Poleg teh za koristnike malega obmejnega prometa neposredno zanimivih novosti predvidevata dosežena sporazuma nadaljnje olajšave in poenostavitve tudi pri izdajanju in pregledovanju dokumentov za prehod čez mejo, kakor sta bili obe delegaciji sploh mnenja, da je treba čimprej poenostaviti vse veljavne sporazume o ureditvi obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo.

Sklenjena sporazuma morata potrditi še parlamenta obeh držav, kar velja tudi glede novega mejnega prehoda na Pavličevem sedlu, ki bo predstavljal nadaljnjo povezavo med Koroško in Slovenijo. Na splošno pa sta obe delegaciji ugovorili, da so bili v razvoju obmejnega prometa doseženi nadaljnji pozitivni rezultati, kar je bistveno prispevalo k utrjevanju prijateljskih odnosov med obema sosednima državama.

jo je podpisalo več tisoč naših ljudi ne glede na politično gledanje, ne zadostuje, če je ostala v nekem predalu in ljudstvo zamašeno čaka na odgovor naslovljenca, če bomo še naprej molčali k očitnemu roganju nasproti našemu ljudstvu, da ordinariat pošilja številne slovenske duhovnike v popolnoma nemške kraje, na ozemlje z mešanim prebivalstvom in posebno na fare ob jezikovni meji pa pošilja nemške duhovnike, ki ponekod smatrajo kot svojo prvenstveno dolžnost čimprejše ponemčenje tega kraja. Na Južnem Tirolskem ima v bociški škofiji nemško govoreča manjšina svojo lastno administrativno avtonomijo, pri nas pa slovenski predstavniki v kapitulji očitno nimajo nič besede; drugače bi »Minderheit ohne Maske« in podobni izbruh izpod peresa duhovnika ob vednosti ordinariata ne mogli izhajati. Naše ljudstvo čaka, ali bo tukaj novo imenovani cerkveni laični svet, v katerem so, kakor slišimo, zelo ugledni predstavniki slovenske desnice, našel bolj odločno besedo in zlasti več poslušaj, da se te in druge nevzdržne razmere na cerkvenem področju končno odpravijo.

Zelo jasno je bilo na seji ZSO končno poudarjeno, da ne zadostuje slovenska prisotnost le na vrhu ob raznih manifestacijah, marveč moramo skrbeti za slovensko prisotnost predvsem na terenu. Le-ta mora postati živa in tvorna in kulturnih prireditvah, v gospodarskem pospeševanju in socialni pomoči ter ne nazadnje v vsem družbenem dogajanju v občini in v splošnem političnem življenju okolja, v katerem živimo. H temu nas še prav posebno sili današnji čas splošne integracije, v kateri bo ostal le tisti, ki bo šel v to integracijo kot samonikel činitelj in se ji bo znal samoniklo prilagoditi.

Tem nakazanim problemom in nalogam služi tudi program Zveze slovenskih organizacij na Koroškem o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti, ki je bil sprejet na letošnjem običnem zboru in h katerega izvajanju in uresničitvi bo ZSO na osnovi sklepov zadnje seje Upravnega odbora z vso resnostjo in odgovornostjo pristopila v prihodnjih mesecih bolj odločne in bolj stvarne aktivnosti.

Dr. Franci Zwitter

Položaj na trgu z mesom

se v zahodni Evropi spet normalizira

Zahodna Evropa je obdobje največjega nazadovanja v proizvodnji in ponudbi govejega mesa v glavnem prebolela. Zadnja štetja goveje živine v osmih zahodnoevropskih državah, ki so bila sredi poletja 1965, namreč kažejo, da je število goved naraslo za 3,4 odstotka in da so pri tem našli za 1,4 milijona goved več kot lani poleti. S tem se je število goved v teh državah spet približalo številu leta 1962, ki je bilo doslej najvišje. Zato je v prihodnjih mesecih pričakovati, da se bo pričela ponudba klavnih goved v Evropi izboljševati, vendar do vsklajenosti ponudbe s povpraševanjem ne bo prišlo prej kot proti koncu prihodnjega leta.

S padajoče na naraščajočo vejo proizvodnje govejega mesa so zahodnoevropske države prišle le s pomočjo močne ome-

Sadovi prijateljstva in sodelovanja

Tiskovni urad koroške deželne vlade je koncem minulega tedna objavil poročilo, da je deželni glavar Sima po svojih obiskih v Sloveniji in Furlaniji-Juljski krajini ter po razgovorih, ki jih je imel s predstavniki teh dežel v Ljubljani, Trstu in Vidmu, iznešene želje in pobude posredoval pristojnim oblastem in ustanovam na Dunaju. Iz tega poročila je tudi razvidno, da sta zunanje ministrstvo in ministrstvo za trgovino in obnovo do teh želja in pobud zavzela pozitivno stališče. Napovedala sta zlasti olajšave na področju blagovne izmenjave med Koroško in omenjenima sosedama.

V pismih, ki jih je deželni glavar Sima v zvezi s svojimi obiski v Ljubljani, Trstu in Vidmu poslal predsedniku zvezne gospodarske zbornice in predsedniku koroške zbornice obrtnega gospodarstva, je dal pobudo, da bi obe zbornici pregledali možnosti za izboljšanje neposrednih kontaktov s pristojnimi organizacijami v Sloveniji in v Furlaniji-Juljski krajini. Potrudile naj bi se, da bi čim bolj izčrpale obstoječe in nadaljnje možnosti blagovne izmenjave in medsebojnega gospodarskega sodelovanja. Pri tem je deželni glavar Sima zlasti naglasil, da je obmejni in blagovni promet Slovenije s Furlanijo-Juljsko krajino dosti bolj intenziven od tega med Koroško in Slovenijo, kar dovoljuje domnevo — kakor je rečeno v poročilu — da je na koroški in avstrijski strani neizkoriščena še vrsta možnosti za povečanje in poglobitev obmejnega prometa in blagovne izmenjave.

Poročilo tiskovnega urada deželne vlade kaže, da stopa razvoj prijateljskega sodelovanja v obmejnih področjih Avstrije, Jugoslavije in Italije v novo fazo. Začelo se je s kulturno izmenjavo, z uvedbo maloobsejnega prometa in obmejnega sejma ALPE-ADRIA pa se vedno bolj širi in prerašča na prve primere gospodarskega sodelovanja, zakar se od vseh treh strani kaže dokajšnja mera skupne volje in pripravljenosti.

Ta volja in pripravljenost se kaže tako po izmenjavi obiskov predstavnikov vlad treh dežel oz. mejnih pokrajin, živa pa je tudi na neposrednem obmejnem terenu. Za pobudami, ki so jih v smeri poglobitve gospodarskega sodelovanja sprožile lani obmejne občine Slovenije in Furlanije-Juljske krajine, je prišlo letos do takih pobud tudi med obmejnimi občinami Koroške in Slovenije ter obmejnimi občinami vseh treh dežel skupaj. Zgovorni priči tega sta skupni načrt sodelovanja med Železno Kaplo-Belo in Kranjem ter nedavni obisk predstavnikov občine Mozirje pri županu občine Železna Kapla-Bela, kjer je bilo ob navzočnosti predstavnikov okrajnega glavarstva Velikovec govora o skupni gradnji ceste, ki bi po najkrajši poti povezala Koroško z Logarsko in Savinjsko dolino ter Celjem in zdravilišči v okolici. Ta cesta je lahko predpogoj za razvoj podobnega sodelovanja med obema občinama, kakor obstoja in je v načrtu med Železno Kaplo in Kranjem.

Še zgledejši primer za razvoj gospodarskega sodelovanja na meji je združitev občin Beljak, Jesenice, Radovljica in Trbiž za skupno pospeševanje razvoja zimskega turizma v območju Juljskih alp, Karavank in okolice Beljaka z Dobračem in Osojščico. Prvi sad tega sodelovanja je skupni prospekt teh štirih občin pod naslovom »Tri dežele — en center zimskega športa«, ki je bil razposlan turističnim agencijam v svetu.

Sodelovanje Koroške, Slovenije in Furlanije-Juljske krajine, kakor se je pričelo zadnje čase razvijati, je zgled, ki v Evropi nima primera. Odprta meja je pripomogla, da so na petosti med temi pokrajinami, ki so se v preteklosti često prelivale v sovraštvo, spreminjajo v čedalje iskrenije prijateljstvo, ki ga ne ovirajo različni družbeni sistemi, niti ne dejstvo, da je Italija članica EGS, Avstrija pa članica EFTA, medtem ko sodi Jugoslavija med vodilne države v skupini neblokouskih dežel. Ne glede na preteklost in na te razlike so predstavniki in prebivalstvo obmejnih pokrajin tedaj našli skupni jezik za sodelovanje takorekoč na vseh področjih družbenega življenja. Na tromeji Avstrije, Italije in Jugoslavije se je ob vsestransko dobri volji razvil trikotni prijateljstva in sodelovanja v osrčju Evrope, ki je lahko zgled za aktivno koeksistenco v Evropi in v svetu.

žitve zakoljev v zadnjih dveh letih. Zlasti v gospodarskem letu 1964-65 so bile te omejitve zelo občutne. Osem držav z mesečno statistiko zakoljev je v tem letu zaklalo za 1,2 milijona goved (9 %) manj kot v gospodarskem letu 1963-64. Najbolj drastične pa so bile omejitve zakoljev telet. V zadnjih dveh letih se je zakolj telet zmanjšal za 2 milijona ali za 20 odstotkov. V tem času so omenjene države šle ali na pitanje telet ali pa na njihovo zrejo v svrhu povečanja števila goved.

Od letošnje pomladi naprej mesečni zakolji ne zaostajajo več tako, kot so zaostajali v prejšnjih mesecih. Od julija do decembra 1964 so bili za 10 odstotkov nižji kot leto poprej, od aprila do junija pa le še za 4 odstotke. Zadnja štetja kažejo močno povečanje števila mladih goved pod enim letom starosti, večje kot lani pa je tudi število mladih goved na pitanju.

Z omejitvami zakoljev je Zahodna Evropa pravočasno posredovala na trgu s klavno živino. Gospodarsko leto 1964-65 je namreč pokazalo, da je ponudba s strani Argentine, Urugvaja, Avstralije in Nove Zelandije, ki so največje izvoznice govejega mesa v svetu, padla za 16 odstotkov na

skupno komaj 855.000 ton. Ta ponudba tudi letos nazaduje in je bila v prvem polletju za 17 odstotkov nižja od lanske ponudbe. Ista tendenca v oskrbi svetovnih trgov z mesom se kaže tudi za prihodnje leto. Držav Zahodne Evrope nazadovanje te ponudbe v prihodnje ne more občutneje prizadeti, ker je pričakovati, da bo imela že čez leto dni za svoje potrebe dovolj močno proizvodnjo govejega mesa.

KLJUB DEŽEVJU IN KATASTROFAM:

Spet rekordno turistično leto

Prvih osem mesecev kaže, da bomo v naši državi dosegli v turizmu spet nov rekord. Število inozemskih gostov se je povečalo za 8 % na 3,7 milijona, ki so ostali v državi povprečno za 1 dan dalj kot lani. Tako je inozemski turizem prinesel v tem času že 11,2 milijarde šilingov, kar je za 14 % več kot v istem času minulega leta. Medtem so sicer avstrijski turisti v inozemstvu potrošili za 21 % več šilingov, vendar je navzlic temu aktivni saldo inozemskega turizma z 8,84 milijarde šilingov za 12 % višji, kot je bil v tem času lanskega leta.

Po številu turističnih nočitev stoji v prvih osmih mesecih Koroška na prvem mestu. Na Koroškem se je število nočitev povečalo za 18,7 %, medtem ko se je na Tirolskem povečalo le za 12, na Salzburškem za 8,8 in na Štajerskem za 8,2 %.

PO ČETRTI RUNDI POGAJANJ MED EGS IN AVSTRIJO:

Vprašanje pridružitve vedno bolj problematično

Koncem minulega tedna je bila v Bruslju zaključena četrta runda pogajanj med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Avstrijo. Na poti avstrijskih prizadevanj, da bi dosegla z EGS sebi ustrezen aranžma sodelovanja. V teku teh pogajanj, ki so se začela v ponedeljek

in so bila prekinjena v petek, je bilo načeto najdelikatnejše poglavje, to je vprašanje harmonizacije gospodarske politike med bruseljsko šestorico in Avstrijo.

Teža vprašanja harmonizacije gospodarske politike je v blokovskih načelih in ciljih EGS na eni strani in v ustavi nevtralnosti Avstrije na drugi. Zato pogajanja praktično niso privedla do nobenega rezultata, če izvajamo tega, da bosta partnerja s pogajanjmi nadaljevala. Na nadaljevanje pogajanj pa ni računati prej, kakor v drugi polovici novembra.

Tako so tokratna bruseljska pogajanja obsegala le izmenjavo načelnih stališč v harmonizaciji gospodarske politike. Avstrijska delegacija pod vodstvom ministra dr. Bocka je ob tej priložnosti pismeno predložila svoje priporočila v tem vprašanju, ki izvirajo iz njene ustavne nevtralnosti. Komentariji, ki so bili objavljeni v zvezi s to izmenjavo načelnih stališč nikakor niso vzpodbudni. Iz njih je mogoče na avstrijski strani razbrati dokajšnjo mero pesimizma, iz katerega sledi, da bo v tem vprašanju le težko prišlo do kompromisa med EGS in Avstrijo. Ta pesimizem je razviden tudi iz komentarja v tem vprašanju drugače doslej izredno optimističnega ministra dr. Bocka, ki je dejal, da je bila harmonizacija gospodarske politike za obe strani novo področje in da zaradi tega ni moglo priti do nobenih zaključkov.

Kakor že ostale tri runde, zlasti pa tretja, je tudi četrta runda spet dala potrdilo, da si EGS zamišlja z Avstrijo le takšen aranžma, ki bo koristil njej in da so ji želje in potrebe Avstrije zelo postranska zadeva.

Korak naprej k avtocesti severozahod-jugovzhod

Na evropski cesti severozahod-jugovzhod od Salzburga do Ljubelja ni ceste, ki bi odgovarjala sodobnemu prometu in ki bi bila tudi pozimi prevozna. Najbolj nevargična na tem področju sta območje Visokih Tur in območje med Celovcem in Ljubeljskim predorom. Sedaj izgleda, da bo vsaj v območju Visokih Tur po malem prišlo do gradnje ceste, kakršna je potrebna.

Uprava državnih cest dela že nekaj mesecev na projektu za avtocesto Salzburg-Beljak. Ta cesta bo speljana iz Salzburga po predorih skozi Radstädter Tauern in skozi Katschberg v dolino reke Lieser in od tam v Beljak. Te dni so začeli s projektnimi deli za predor skozi Katschberg, ki naj bi se začel na salzburški strani pri Schellgaden v Lungauu, na koroški strani pa končal v Griessu pri Rennwegu. Po obstoječem načrtu bo predor zgrajen na novo, ker se je medtem pred drugo svetovno vojno začel predor skozi Katschberg posul.

Mimo načrtov za ta dva predora sta zgotovljena tudi načrta za avtocesto med Beljakom in Weissensteinom ter med Leobersbergergraben v dolini Lieser in Oberweissenburgom v Lungauu. Do konca leta pa bo predvidoma zgotovljen tudi preostali Koroški del načrta te avtoceste. Odprt pa je še vedno projekt Celovec-Ljubeljski predor, ki pa ga je treba z ozirom na potrebo gradnje novega dravskega mostu pod Humperkom čim prej realizirati.

POŠIROKEM SVETU

BONN. — V bonskih krogih so uradno potrdili vesti, da bo zahodnonemški kancler Erhard, čim ko bo sestavljena nova zahodnonemška vlada, odpotoval na obisk v Ameriko. Točen datum obiska še ni znan, pričakujejo pa, da pojde Erhard na pot v zadnjih desetih dneh meseca novembra.

BEOGRAD. — Zvezna skupščina SFR Jugoslavije je prejela še veliko odgovorov na deklaracijo, ki jo je predsednik zvezne skupščine Kardelj poslal vsem parlamentom sveta 9. maja letos ob 20-letnici zmage nad fašizmom. V deklaraciji so zvezna skupščina, zvezni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva in zvezni odbor demokratske sile na svetu, naj z združenimi silami ohranijo mir, preprečijo agresijo in vojno ter se zavzemajo za nadaljnjo udržitven načel, na katerih je zasnovana OZN. Cela vrsta parlamentov poudarja v svojih odgovorih, da se pridružujejo pozivu jugoslovanskih narodov, kajti ohranitev miru je v sedanjih pogojih glavna naloga, zato je nujno treba uveljavljati politiko miroljubne koeksistence, sedanji rodovi pa nikdar več ne smejo dopustiti nove vojne katastrofe.

PEKING. — Obletnico LR Kitajske so tudi letos praznili kot kitajski nacionalni praznik. Za razliko od dosedanjih praznov se je letošnje praznovanje udeležilo manj tujih gostov, zato pa mnogo več čezmorskih Kitajcev, to je kitajskih emigrantov iz raznih krajev sveta. V tradicionalni paradi in v uradnih izjavah je bil poudarek na tem, da je Kitajska letos zabeležila nove uspehe v nacionalnem gospodarstvu in da dve uspešni eksploziji atomskih bomb pričata o novem napredku znanosti in tehnologije. Hkrati pa je skih Kitajcev, to je kitajskih emigrantov iz raznih gospodarskih panog še veliko pomanjkljivosti in nesorazmerij, zato bo Kitajska potrebovala še najmanj 20 do 30 let, da bi postavila gospodarstvo na trdne znanstvenogospodarske temelje.

LONDON. — Britansko finančno ministrstvo je sporočilo, da je plačilna bilanca Velike Britanije prvič v zadnjih dveh letih pokazala v drugem četrtletju 1965 presežek, ki znaša 28 milijonov funtov šterlingov.

RIM. — Vodstvo italijanske socialnodemokratske stranke je za 8. januar prihodnjega leta sklicalo strankin kongres, ki bo v Neaplju. Tajnik stranke Tanassi je dejal, da morajo koalicijske stranke levega centra doseči bolj učinkovito politično solidarnost, kajti brez take solidarnosti ne bo mogoče rešiti velikih problemov, ki stoje pred vlado.

BEOGRAD. — Ker je predsednik SFR Jugoslavije Tito potreben klimatskega zdravljenja, je bil za začetek oktobra predviden obisk poljske partijsko-vladne delegacije v Jugoslaviji sporazumno preložen na pozneje. Poljsko delegacijo bosta vodila predsednik vlade Josef Cyrankiewicz in prvi sekretar CK poljske združene delavske stranke Ladislaw Gomułka.

BUKAREŠTA. — Predsednik republike Indije dr. Sarvepalli Radhakrishnan je trenutno na uradnem obisku v Romuniji, kamor ga je povabil predsednik državnega sveta Chivu Stoica. Pred tem je indijski predsednik obiskal Jugoslavijo, od koder je odpoval na obisk na Češkoslovaško, včeraj pa je prispel v Romunijo.

ADEN. — V Adenu je prišlo do velikih demonstracij proti britanski »prisotnosti« na jugu Arabskega polotoka. Med spopadi, v katere so posegli tudi britanski padalci, je policija aretirala več sto demonstrantov, ki so razdejali sedež nekakega Britancem naklonjenega lista in kakih 200 avtomobilov. Predstavniki nacionalne fronte za osvoboditev okupiranega arabskega juga v Kairu je izjavil, da te demonstracije, povezane s stanko adenskih delavcev, jasno kažejo, kako odločno je adensko ljudstvo sklenilo boriti se proti britanskemu imperializmu. Boj adenskega ljudstva podpira tudi alžirska Fronta nacionalne osvoboditve, katere predsednik je naglasil, da je FLN pripravljena sodelovati z adenskim ljudstvom, ki se bori za svobodo in dostojanstvo.

DŽAKARTA. — V Indoneziji je prišlo prejšnji teden do poskusa državnega udara, ki ga je vodil poveljnik Sukarnove osebne garde podpolkovnik Untung. Uporniki so razpustili vlado predsednika Sukarna in imenovali poseben revolucionarni svet, ki je prevzel oblast. Toda že nekaj ur pozneje je načelnik generalštaba indonezijskih oboroženih sil general Nasution razbil poskus državnega udara, aretiral zarotnike in vzpostavil red. Predsednik Sukarno je naslovil na indonezijsko ljudstvo poziv, naj ostane mirno in naj bo »previdnejše«, da bi se lahko realizirali osnovni nameni indonezijske revolucije. Vse indonezijske politične stranke, razen komunistične partije, so zagotovile predsedniku Sukarnu podporo in lojalnost.

WASHINGTON. — V zadnjih treh letih je bilo v Ameriki umorjenih 25 borcev za enakopravnost črnih državljani, vendar doslej še ni bil obsojen niti en morilec. Komisija za rasna vprašanja pri ameriškem cerkvenem svetu je v tej zvezi objavila posebno izjavo, v kateri pravi, da bodo zakoni o državljanstvih pravicah tako dolgo brez vsakega pomena, dokler se bodo črni morali stalno bati za svoje življenje.

Rejmo. — Jugoslovanskega veleposlanika v Rimu Iva Vejvoda so obiskali zagrebški nadškof kardinal Šeper, beograjski nadškof Bukatko in barski nadškof Tokić, ki so na drugem vatikanskem koncilu.

BEJRUT. — Sirijsko ministrstvo za plan je sporočilo, da so opravljene vse analize in študije za drugi petletni načrt — za obdobje 1966—1970 — ki bo največ pozornosti posvečal kmetijstvu, agrarni reformi in javnim delom.

WASHINGTON. — Z govori ameriškega predsednika Johnsona ter direktorjev mednarodne banke za obnovo in razvoj in mednarodnega monetarnega fonda je bilo zaključeno redno zasedanje teh specializiranih ustanov OZN, katerega so se udeležili predstavniki iz 103 držav. Na zasedanju so razpravljali predvsem o državah v razvoju in je predsednik Johnson v svojem zaključnem govoru naglasil, da morajo zaostali predelom sveta pomagati vse države.

Hrvatsko kulturno društvo na Gradišćanskem se je vključilo v proslavo 20-letnice obnove dežele

77 milijonov knjig

v 15 letih pri založbi Rowolth

Gradišćanska — „najmlajša zvezna dežela Avstrije“ — je te dni slavila 20-letnico svoje obnove. Leta 1938 so nacisti, ko so prevzeli oblast v Avstriji, Gradišćansko namreč zbrisali z zemljevida ter jo razdelili na sosednji deželi Nižjo Avstrijsko in Štajersko. Pred dvajsetimi leti, ko je Avstrija spet postala svobodna država, pa je bila obnovljena tudi Gradišćanska, ki je znova zaživela kot samostojna in enakopravna zvezna dežela Avstrije.

Ob 20-letnici tega dogodka so bile na Gradišćanskem številne proslave in prireditve. Na osrednji slavnosti v Železnem je govoril tudi zvezni kancler dr. Klaus, ki je Gradišćansko imenoval primer človeške koeksistence, kjer v miru živijo sodeželani nemškega, hrvaškega in madžarskega jezika. „Avstrija se zaveda svoje dolžnosti — je poudaril kancler — da pomaga ohraniti manjšine, v katerih vidi dragoceno obogatitev države“.

V okviru 20-letnice obnove Gradišćanske je potekal tudi nedavni občni zbor Hrvatskega kulturnega društva na Gradišćanskem, hkrati posvečen 20-letnici osvoboditve Avstrije in 10-letnici podpisa državne pogodbe. Na zborovanju osrednje organizacije hrvaške narodnostne skupnosti na Gra-

dišćanskem so se zbrali zastopniki manjšine iz vseh predelov dežele, med častnimi gosti pa je predsednik dr. Linzer pozdravil člana izvršnega sveta SR Hrvatske in predsednika Hrvatske izseljenske matice Večeslava Holjevca ter predstavnike jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju.

Zastopnik matičnega naroda iz Hrvatske Večeslav Holjevac je v svojem pozdravnem govoru opozoril na dobre odnose med Gradišćansko in Hrvatsko ter poudaril, da je za Hrvatsko zelo važno, kako se na Gradišćanskem čuvajo interesi hrvaške manjšine. Naglasil je, da je čim tesnejše sodelovanje med dvema sosednjima deželama v obojestransko korist.

Na občnem zboru so se poklonili spomenu letos umrlih funkcionarjev Hrvatskega kulturnega društva — bivšega deželnega glavarja dr. Lovra Karalla in deželnega poslanca Ivana Gregoriča. Iz poročil je bilo razvidno, da je imelo društvo v minuli delovni dobi celo vrsto prireditev, v bodoče pa hoče svoje delovanje še povečati ter razširiti svojo aktivnost na vse kraje, kjer živijo Hrvati. Na šolskem področju, kjer ima tudi hrvaška manjšina na Gradišćanskem še mnogo nerešenih vprašanj, so si kot glavno nalogo zastavili prizadevanje za ustanovitev hrvaške srednje šole, kakor jo imajo Slovenci na Koroškem. Z zadoščenjem

pa so sprejeli dejstvo, da sta zvezna vlada in prosvetno ministrstvo prvič v zgodovini gradišćanskih Hrvatov dodelila društvu večjo vsoto za kulturne namene.

Ponovno izvoljeni predsednik dr. Demeter Linzer je povedal, da imajo Hrvati dobre odnose tudi z večinskim narodom, kjer prav tako prodira razumevanje za potrebe in zahteve manjšine. O Hrvatskem kulturnem društvu pa je poudaril, da je v njem prostora za vsakega rojaka ne glede na njegovo politično prepričanje, glavno je samo to, da je Hrvat in da se tega tudi zaveda. „Da je to mogoče, kaže primer Koroške, kjer stoji socialistični Slovenec poleg onega, ki pripada ljudski stranki, ramo ob ramo povsod tam, kjer gre za slovenske narodne interese; isto mora obveljati tudi na Gradišćanskem.“

Darujte

za visokošolski dom

KOROTAN!

Kdor pomaga
uresničiti to prepotrebno
ustanovo,
pomaga samemu sebi in
svojemu ljudstvu!

Slovenske šole v Italiji obiskuje letos 2300 dijakov in učencev

Prejšnji teden se je tudi v Italiji začelo novo šolsko leto v srednjih in osnovnih šolah, katere obiskuje po vsej državi nad 7 milijonov učencev. Samo na Tržaškem je na teh šolah okoli 30.000 učencev, medtem ko jih je na Goriškem okoli 20.000.

Za Slovence v Italiji je začetek novega šolskega leta poseben dogodek, saj obhajajo hkrati tudi 20-letnico, odkar so spet dobili pravico do lastnega šolstva. V tem času so dosegle slovenske šole lep napredek. Vzgojile so že več generacij mladine, ki se je uspešno vključila v kulturno življenje svojega naroda in v družbeno stvarnost dežele.

Kakor smo v našem listu že obširno poročali, so se slovenske organizacije, pa tudi tiste italijanske stranke, v katerih so včlanjeni Slovenci, močno prizadevale, da bi vsi slovenski starši vpisali svoje otroke v slovenske šole in jim s tem zagotovili pouk v materinem jeziku. Vendar pa imajo pri tem podobne težave kot pri nas na Koroškem, kajti tudi v Italiji dajejo mnogi starši — iz različnih vzrokov — prednost italijanskim šolam.

Po nepopolnih podatkih obiskuje slovenske šole na Tržaškem v letošnjem šolskem letu okoli 2000 učencev in dijakov, medtem ko se je na Goriškem samo v slovenske srednje šole vpisalo 263 dijakov, kar je za 15 več kot lani.

Z začetkom novega šolskega leta se je v Italiji začela izvajati tudi šolska reforma, ki je odpravila dosedanje različne vrste nižjih srednjih šol ter vzpostavila enotno nižjo srednjo šolo.

Svetovni dan otroka

Minuli ponedeljek so v mnogih državah sveta organizacije »Rešite otroka« skupno z UNICEF, specializirano ustanovo Združenih narodov za pomoč otrokom, obhajale tradicionalni svetovni dan otroka. Ob tej priložnosti se je tudi avstrijska družba »Rešite otroka« obrnila na javnost s posebnim pozivom, v katerem je med drugim rečeno:

Ob dnevu, ki naj bi nas spominjal na bedo otrok po vsem svetu in nas pozival na pomoč, se obrača avstrijska družba »Rešite otroka« na prebivalstvo s prošnjo, da bi prevzeli botrinstvo nad otroci, ki so potrebni pomoči. Se vedno je v svetu več bede, kot moremo slutiti. V mladinskih uradih se kopičijo poročila o težki usodi bolnih, socialno ogroženih ali telesno in duševno zaostalih otrok. Skrbstveni uradi pogosto ne morejo pomagati v zadostni meri in odstopajo najbolj nujne primere avstrijski družbi »Rešite otroka« s prošnjo, da bi poiskala človeka, ki bi bil pripravljen pomagati in za eno leto prevzeti botrinstvo nad takim otrokom.

Tako botrinstvo je zelo lepa naloga, saj posreduje osebno pomoč od človeka do človeka, ne pomeni pa prevelike obremenitve. »Botere, ki si otroka lahko sam izbere ter spozna njegove potrebe in življenjske razmere, se obveže, da bo za dobo enega leta mesečno plačeval za »svojega« otroka po 100 šilingov; ta denar porabi oskrbnica za tiste stvari, ki jih otrok najbolj potrebuje. Botrinstvo lahko prevzamejo posamezne osebe, prav tako pa tudi obratne skupnosti, društva itd.

S prevzemom botrinstva v okviru družbe »Rešite otroka« je zagotovljena neposredna pomoč enemu izmed številnih otrok, ki so potrebni nujne oskrbe; enemu izmed mnogih tistih, ki pogosto najbolj občutijo bedo svojih staršev in svojcev, bedo, ki jim jemlje upanje na boljšo šolsko izobrazbo, na nujno potrebno obleko, na boljšo prehrano ali pa tudi na nekaj igrac.

Interesenti se lahko obrnejo na Avstrijsko družbo »Rešite otroka« (Österreichische Gesellschaft »Rettet das Kind«, Landesverband Kärnten, Klagenfurt, Richard-Wagner-Straße 20, Tel. 32-79), ali pa neposredno na dunajsko centralo (Wien XV., Pouthongasse 3), ki trenutno oskrbuje že nad 4200 otrok v okviru svoje akcije botrinstva.

Knjige na tekočem traku

Tekoči trak je v današnji dobi tehnizacije in avtomacije splošno znan ter se je uveljavil v vseh panogah industrije. V kolikor toliko moderno urejeni tovarni se danes vsa proizvodnja odvija po tekočem traku, posebno vloga pa igra v montaži, torej pri sestavljanju določenih proizvodov. Po tekočem traku drsi ogrođje bodočega proizvoda od delavca do delavca, vsak mu doda nadaljnji sestavni del in na koncu zapusti trak izgotovljen proizvod, ki ga je treba samo še pregledati in preizkusiti, potem pa že lahko nastopi pot od prodajalca do kupca. Ta oblika dela je nepogrešljiva posebno tam, kjer izdelujejo enake proizvode v velikem številu, kot na primer v industriji avtomobilov in električnih aparatov, kakor tudi v industriji živilskih konserv, skratka povsod, kjer gre za serijsko proizvodnjo.

Marsikomu še neznano pa je morda dejstvo, da se je tekoči trak že uspešno uveljavil tudi v proizvodnji knjig, kjer sta mehanizacija in avtomacija prav tako na pohodu in so moderni stroji zamenjali nekdanje ročno delo. Lep primer praktične uvedbe tekočega traka v knjižni proizvodnji nudi celovška založba Eduard Kaiser, ki vzbuja splošno zanimanje s svojo knjigovoznico, katere je doslej edina te vrste v Avstriji sploh.

Z ozirom na cene, ki vladajo na knjižnem trgu, bi skoraj lahko govorili o tem, da je knjiga danes pravi luksuz, katerega si ne more vsakdo privoščiti. Izjema so morda razne

»ljudske« izdaje in žepne zbirke, katere si lahko nabavi tudi manj premožen ljubitelj knjig — v kolikor seveda ne stavi posebnih zahtev glede zunanje opreme, medtem ko je vsebinsko dobra in hkrati kvalitetno izdelana knjiga po razmeroma ugodni ceni dosegljiva le še pri tako imenovanih knjižnih družbah. To pot je izbrala tudi celovška založba Kaiser, ki s svojo knjižno družbo »Buchgemeinde Alpenland« igra važno vlogo pri oskrbovanju širokega kroga bralcev z dobrimi knjigami.

Poceni knjige s pomočjo avtomacije se glasi njeno geslo. Kako uresničuje to nalogo, so zastopniki koroškega tiska spoznali ob nedav-

nem obisku na sedežu založbe. Lastne tiskarne Kaiser nima, marveč tiska svoje knjige pri različnih koroških, štajerskih in dunajskih tiskarnah (ki samo za publikacije te založbe porabijo na leto do 1000 ton papirja); zato pa ima knjigovoznico, ki po svoji moderni ureditvi nima proces v Avstriji. Tukaj se delovni proces od tiskane pole do gotove knjige odvija v pravem pomenu besede na tekočem traku: stroj sam znaša skupaj posamezne zgibane pole — tudi do 25 pol ali 400 strani — ki jih avtomat zlepi s specialnim lepilom (do 5500 knjig na uro), zlepljene pole nadaljujejo pot po tekočem traku, kjer jih stroji obrežejo, opremijo z okrasnim trakom ter zalopijo v že pripravljene platnice, tako da zapusti stroj že povsem gotova lepo vezana knjiga. In sicer 35 knjig v minuti ali 15.000 knjig na dan.

Šele ob teh številkah človek spozna, kaj pomeni tekoči trak v knjižni proizvodnji. Razumljiva pa postanejo tudi cene, po katerih nudi Kaiser svoje knjige. Naj navedemo kot primer le najnovejšo publikacijo — »Univerzalni leksikon«: izšel je v dveh obsežnih knjigah velikega leksikonskega formata, na 2144 straneh vsebuje 50.000 izbranih in stro-

kovno obdelanih gesel z vseh področij, 2600 ilustracij med tekstom ter 24 barvnih in 24 črno-belih slikovnih prilog, vezan je v platno s hrbotom iz umetnega usnja — cena za obe knjigi skupaj samo 160 šilingov!

Vendar pa avtomacija proizvodnje ni edina, ki omogoča založbi uresničevati njeno geslo o »dobrih in poceni knjigah za široke množice«. Močno vpliva na pocenitev knjig tudi njih izredno visoka naklada (prej omenjeni leksikon je izšel v 100.000 izvodih) ter gre od skupno treh milijonov knjig, kolikor jih na leto izide pri založbi Kaiser, 80 odstotkov v izvoz. Na celotnem avstrijskem izvozu knjig je celovško podjetje udeleženo z 18% in so njegove publikacije razširjene v kakih 27 državah, predvsem pa v Avstriji, Nemčiji, Švici in Južni Tirolski.

Za razpečevanje in širjenje knjig se založba v prvi vrsti poslužuje svoje knjižne družbe »Alpenland«, katera ima podružnice po vsej Avstriji. V razliko od drugih knjižnih družb prodaja ni omejena na člane družbe, marveč njene knjige lahko tudi nečlani kupujejo po istih pogojih in cenah. To je bistveno prispevalo k temu, da je knjižna družba »Alpenland«, čeprav razmeroma

mlada, danes že med največjimi v Avstriji, število njenih odjemalcev pa še stalno narasča.

Velik delež na uspehu pa ima razumljivo tudi izbor, ki ga založba nudi. Doslej je založila okoli 500 knjig z najrazličnejših področij književnosti. Začela je s klasiki, da bi nadoknadila med vojno uničene biserje iz svetovne literature; nato je posvetila svojo skrb mlajši generaciji, kateri je predstavila moderne pisatelje; pozneje pa so sledila tudi še druga področja — poljudno-znanstvene knjige, dela domačih avtorjev, knjige za otroke itd. Pri tem je prišla založba do zanimive ugotovitve: splošno razširjeno mnenje, da dobra knjiga danes ni več tako priljubljena kot nekdaj, se je izkazalo kot povsem zmotno, kajti ljudje še vedno najraje segajo po klasičnih in so vedno spet potrebne nove izdaje njihovih del.

Z uresničevanjem svojega gesla »Dobre in poceni knjige za široke množice« založba Kaiser in knjižna družba »Alpenland« vsekakor izpolnjujeta važno kulturno poslanstvo in marsikateremu bralcu, ki je po njuni zaslugi vzljubil knjigo, se tudi za nabavo dražjega knjižnega dela ne bo več zdelo škoda denarja.

KULTURNI DROBTINE

● Na mednarodnem festivalu glasbe v Zenevi je bila kot najboljša pianistka nagrajena 26-letna Dunajčanka Ruslana Antonowicz, ki je prejela drugo nagrado, medtem ko prve nagrade niso podelili. Že na lanskoletnem festivalu je prejel najvišje priznanje zastopnik Avstrije, 21-letni Robert Majek z Dunaja.

● Mednarodno znani Slovenski okteti iz Ljubljane se je pred dnevi vrnil s svojega tretjega gostovanja na Norveškem, kjer je imel uspele koncerte v Oslu in šestih nadaljnjih mestih, poleg tega pa je nastopil tudi v norveškem radiu.

● Poljsko državno gledališče, ki je v zadnjem času zabeležilo velike uspehe v Sovjetski zvezi, Nemčiji, Franciji in Italiji, gostuje trenutno na Dunaju kjer bo v tamskajšem Burgtheatru danes in v nedeljo uprizorilo dela iz stare poljske gledališke literature.

● V Mariboru je bila tradicionalno srečanje filatelista Furianije, Koroške in Slovenije. Na otvoritveni slovesnosti, kjer so govorili predsednik koroškega filatelističnega društva iz Celovca inž. Herbert Klein in sekretar filatelističnega društva iz Vidma Giorgio Capolotto, je bilo poudarjeno, da tudi taka srečanja prispevajo k zblizanju med narodi in k utrjevanju svetovnega mira.

● Zadnje soboto je v Ljubljani v 65. letu starosti umrl dr. Anton Vodnik, eden najvidnejših predstavnikov slovenskega pesništva. Vodnikovo pesniško delo je ne navadno bogato in so le redki pesniki, ki jim ostane ustvarjalnost tako čiva vse dolgo življenje. Svoje pesnitve je objavil v sedmih zbirkah — Zalosne roke (1922), Vigilije (1923), Skozni vrtove (1941), Srebrni rog (1948), Zlati krogi (1952), Glas tišine (1959) in Sončni mlini (1964).

● Letošnja Nobelova nagrada za književnost bodo podelili 15. oktobra, medtem ko bosta nagradi za medicino in biologijo podeljeni 14. oktobra, nagradi za fiziko in kemijo pa 21. oktobra.

Geschehen in

Südkärnten

11

● Im Rahmen des Kulturaustausches zwischen den Gemeinden Zelezná Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach und Kranj in Slowenien erwiderte am Samstag den 11. September die Vellacher Trachtenkapelle den im Juli erfolgten Besuch der Blasmusik aus Kranj in Zelezná Kapla/Eisenkappel. Anlässlich dieses Besuches gab die Vellacher Trachtenkapelle in Kranj ein Platzkonzert, zu dem die Vertreter beider Gemeinden und die Bevölkerung der Stadt Kranj erschienen waren.

● Der Slowenische Kulturverein „Svoboda“ in Loga vas/Augsdorf am Würther See feierte am Sonntag den 12. September sein sechzigjähriges Bestandsjubiläum. An der Festveranstaltung nahmen als Ehrengäste Landesrat Erich Suchanek als Vertreter von Landeshauptmann Sima, der Präsident des Verbandes der Kulturorganisationen Sloweniens Branko Babič, der Obmann des Slowenischen Kulturverbandes in Celovec-Klagenfurt Dr. Franz Zwittler, der Direktor des Bundesgymnasiums für Slowenen in Celovec/Klagenfurt, Hofrat Dr. Joško Tischler, der Bürgermeister der Gemeinde Loga vas/Augsdorf Josef Ulbing und der Vizebürgermeister der Gemeinde Vrba/Velden am Würther See Wagner teil.

Mit dieser Teilnahme und in den Ansprachen von LR Suchanek, Präsident Babič und Obmann Dr. Zwittler kam der gemeinsame Wille zum friedlichen und freundschaftlichen Zusammenleben der gegenseitigen kulturellen Bereicherung beider Volksteile in Kärnten und darüber hinaus beider Völker an der österreichisch-jugoslawischen Grenze erneut zum Ausdruck. Einen eindeutigen Beweis dieses Willens erbrachten Bürgermeister Ulbing, der den jubelnden Verein in beiden Landessprachen begrüßte, und die an der Festveranstaltung mitwirkenden Sänger der slowenischen Kulturvereine „Svoboda“ in Loga vas/Augsdorf, „Edinost“ in Škotiče/Schieffing am See und „Zvezda“ in Hodišje/Kuschach am See, die neben slowenischen auch deutsche Kärntner Volkslieder zum Vortrag brachten.

● Um die Mitte des Monats haben auch die Nachbargemeinden Mozijske in Slowenien und Zelezná Kapla-Bela/Eisenkappel Vellach freundschaftliche Beziehungen angeknüpft. Beim Besuch einer Gemeindegelation von Mozijske mit dem Vorsitzenden Jože Deberšek an der Spitze beim Bürgermeister Landtagsabgeordneten Lubas wurde in Anwesenheit der Vertreter der Bezirkshauptmannschaft Vellach/Völkermarkt der gemeinsame Bau einer Verbindungsstraße zwischen diesen Gemeinden und die Errichtung einer Grenzübergangsstelle auf dem Paulitschattel zur Sprache gebracht. Man kam überein, daß über die Durchführung dieses Projektes noch weitere Aussprachen folgen werden. Diese Straße würde die kürzeste Verbindung zwischen Kärnten und dem Berggebiet der Logarska dolina sowie mit der Stadt Celje und den Heilbädern in der Umgebung herstellen.

● Mit Beginn des Schuljahres 1965-66 hat sich die Schülerzahl am Bundesgymnasium für Slowenen in Celovec/Klagenfurt auf 375 erhöht. In die erste Klasse wurden 64 neue Schüler aufgenommen, weshalb auch diese Klasse wie die meisten übrigen in Parallelklassen geführt wird.

● Die Koroška dijaska zveza — Kärntner Studentenverband hielt am Sonntag den 25. September in Celovec/Klagenfurt eine Jahreshauptversammlung ab. Nach der Abwicklung der üblichen Tagesordnung, wo man aus den Berichten eine sehr agile Tätigkeit erkennen konnte, wurde der Vorstand des Verbandes neu gewählt. An Stelle des bisherigen Obmannes Karli Smolle wurde Filip Warasch zum neuen Obmann gewählt.

● Einen neuen konkreten und beispielhaften Beweis der freundschaftlichen Beziehungen und der Zusammenarbeit an der Grenze haben in den letzten Septembertagen die Gemeinde Beljak/Villach, die Grenzgemeinden Sloweniens Jesenice und Radovljica sowie die Friaul-Gemeinde Tarvisio/Tarvis erbracht. Die Gemeinden haben sich zum Zwecke der gemeinsamen Werbung für den Winterfremdenverkehr in Räume der Julischen Alpen, der Karawanken und der Umgebung von Beljak/Villach zusammengeschlossen und unter dem Titel „Drei Länder — ein Wintersportzentrum“ eine Werbeschrift herausgegeben und gleichzeitig weitere Schritte in dieser Werbung angekündigt.

K O L E D A R

Petek,	8. oktober: Brigita
Sabota,	9. oktober: Janez
Nedelja,	10. oktober: Frančišek
Ponedeljek,	11. oktober: Marij M. D.
Torek,	12. oktober: Maksimilijan
Sreda,	13. oktober: Edvard
Četrtek,	14. oktober: Kalist

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

ZAČETKOM MINULEGA TEDNA PO NAŠIH KRAJIH:

Pretila je nevarnost druge katastrofe

Drugič tekem štirih tednov je koroško prebivalstvo v prvi polovici minulega tedna trepetalo pred silami narave. Nalivi, ki so se po vsej deželi vrstili od nedelje do srede jutraj, so spet napolnili hudournike, ki so pričeli z neukrotljivo silo drveti proti dolinam in — podobno kot začetkom septembra — no-

Toda k sreči so nalivi v sredo jutraj ponehali in se je spet zjasnilo. Čeprav škode, ki je nastala s temi nalivi, ne moremo primerjati z ono začetkom septembra, je v posameznih krajih vendar-le zelo velika. Najbolj sta bila v teh dneh v nevarnosti mesto in okolica Borovlje. Ljubeljski hudournik, v kateri se zliva tudi hudournik Žabnica, ki prihaja iz Slovenjega Plajberka, je narasel, da je bil skoraj podoben Dravi. Zaradi tega sta bila železnica KESTAG in mesto v nevarnosti, da jih bo preplavilo, most na Celovski cesti pa, da ga odnese, kakor je odneslo vrsto manjših mostov. V veliki nevarnosti pa je bil tudi boroveljski vodovod, da bo v celoti uničen. K sreči je odločilni steber tega vodovoda vzdržal pritisk, navzlic temu pa škoda na vodovodu znaša okoli 600.000 šilingov.

Hudo je bilo v teh dneh tudi v Slovenjem Plajberku, kjer je hudournik povzročil razdejanje, da je bil Poden ali Žabnica za nekaj dni docela odrezan od ostalega sveta in so ga morali oskrbovati z helikopterji. Pet poslopj vzdrževal hudournika je bilo treba začasno izprazniti, prebivalce pa evakuirati.

Dan starih po vsej deželi

V tem času prirejajo koroške občine v sodelovanju z drugimi organizacijami posebne prireditve, ki so namenjene stari občani. Pobudo za te lepe prireditve v počastitev starejših prebivalcev dežele je v okviru Deželnega načrta za stare dal socialni referent koroške deželne vlade dr. Hans Kersting.

V ciklusu tovrstnih prireditev je bil v nedeljo 26. septembra tudi v Železni Kapli Dan starih. Na povabilo občine se ga je udeležilo nad 600 očanecv in mamic, ki so nad 60 let stari. Občina je v sodelovanju s prosvetnimi organizacijami in ustanovami ter šolami za stare občane pripravila lep in pester kulturni program. Ta program, ki ga je pripravil predsednik kulturnega odbora občine, šolski upravitelj Valentin Polanšek, je obsegal poleg sodelovanja godbe iz Bele še nastope moškega pevskega zbora SPD »Zarja«, slovenskega mešanega pevskega zbor-

Most pri Sereinigovi elektrarni so prebivalci s pomočjo orožništva komaj rešili, da ga deroči valovi niso odnesli, elektrarna pa je postala njihova žrtev.

Podobno kot Borovlje so bili ogroženi tudi vzhodni del Beljaka in nekatere vasi občine Marija na Zilji, ki so bile že začetkom septembra skoraj vse pod vodo. Ker je Zilja spet prestopila svoje bregove, so bile tudi tokrat za krajši čas preplavljene.

Vsled poplav in plazov so bile po naših krajih zasute ceste na

siti seboj velike gmoše grušč, zemlje in drevja, ki so jih trgali s svojih bregov. Na itak že premočenih strminah pa so nalivi sprožili spet vrsto plazov, ki so zasuli ceste, tu in tam pa tudi struge, po katerih je divjala neukrotljiva voda. V torek je proti večeru izgledalo, da se bo v deželi ponovila katastrofa iz prvih dni septembra.

Korensko sedlo, Bekštanjska cesta, cesta v Marijo na Zilji, nadalje Ljubeljska, Slovenjplajberška in Bajdiška cesta ter cesti v Medgorje in v Št. Peter pri Grabštanju. Pomozni humperški most je komaj dva dni služil prometu, ko so ga morali zapreti, ker se je eden izmed slebrov spet premaknil pod silo vode. Pomozni most čez Bistrice pri Št. Jakobu v Rožu pa pritiska ni vzdržal in se je zrušil, vsled česar je bil promet skozi Rož za nekaj dni prekinjen. Medtem se je zopet normaliziral.

Ugodnejši čas za slovenske radiooddaje

Naši bralci so nam ob raznih srečanjih že večkrat potožili, da s časom, ki ga ima Radio Celovec določenega za slovenske oddaje, niso zadovoljni. Skoraj vse oddaje odpadejo na čas, ko so naši ljudje na delu, vsled česar slišijo le redkokafero oddajo v svoji materinščini. Pred kratkim pa nam je naš bralec J. V. iz Zgornjih Jezerc s tem v zvezi poslal naslednje pismo:

»Ravno sem slišal slovensko oddajo Radia Celovec. Lepa je bila. Ker sem zvest poslušalec naših oddaj, imam do uprave Radia Celovec željo in prošnjo, ki jo hočem zapisati, ker mišlim, da bom s tem zapisal željo in prošnjo številnih poslušalcev slovenskih oddaj.

Ali ne bi bilo mogoče slovenske

oddaje preložiti na ugodnejši čas, na opoldanske in večerne ure? V popoldanskih urah od 14.15 do 14.55 so ljudje, ki so jim te oddaje v prvi vrsti namenjene, vsi na delu, kmet na polju, delavec z doma, obrtnik in trgovec pa na svojem delovnem mestu. Vsi pa slovenske oddaje radi poslušajo, a jih ne morejo. Isto velja za sobotno dopoldansko in nedeljsko jutranjo oddajo.

Mislil, da bi uprava Radia Celovec to lahko upoštevala in odmerila za naše oddaje primernejši čas, ko bi večina naših ljudi res lahko poslušala oddaje, ki so njej namenjene.

Pripomniti hočem še, da je ob našem jezeru poleti veliko letoviščarjev, zlasti iz Nemčije, ki so jim slovenske oddaje zelo všeč. Ker pa so določene ravno na čas, ko so letoviščarji pri opoldanskem počitku ali pa že v vodi, jih le redko kateri slišijo, kar je že marsikateri izmed njih zelo obžaloval.

Izrazi solidarnosti v stiski:

Ekipa Slovenija-ceste se je poslovila

V soboto je ekipa strokovnjakov in specialistov podjetja »Slovenija-ceste« zaključila svojo tritedensko delovno akcijo pri odpravi posledic vremenske katastrofe, ki je začetkom septembra zajela našo deželo. Ekipa je delala v območju

Ziljske doline, kjer je popravljala porušene in poškodovane mostove, nasipe ob Zilji in ceste.

V imenu službeno zadržanega deželne glavarja se je poleg župana občine Reischach od ekipe poslovil gradbeni direktor dvorni svetnik dr. Possegger in se ji pri srčno zahvalil za izdatno pomoč in s tem izkazano prijateljsko solidarnost v stiski. Zagotovil je, da bo tudi Koroška v takih primerih prišla Sloveniji na pomoč in da taka pomoč najbolj potrjuje dobrososedske odnose na skupni meji. Skupino je prosil, da prenese koroško zahvalo za to pomoč vsej Sloveniji in njenemu prebivalstvu.

Zgledna pomoč SPD Danica

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v Št. Vidu v Podjuni je v letošnji turistični sezoni priredilo 6 pevskih koncertov za goste, ki so letovali v območju Klopinskega in Zablaniškega jezera. Vsi ti koncerti so bili dobro obiskani in je društveni zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja žel za nje obilo pohvale in priznanja.

Ko je začetkom septembra zajela našo deželo strašna vremenska katastrofa, je med številnimi našimi ljudmi in organizacijami prišlo tudi prosvetno društvo »Danica« z denarnim prispevkom na pomoč. Njegov prostovoljni prispevek je obstojal iz vstopnine, ki jo je zbralo na treh omenjenih koncertih.

Živahno kulturno sodelovanje

V soboto in v nedeljo smo lahko spet zabeležili tri nadaljnje primere kulturnega sodelovanja med Koroško in Slovenijo. Na jubilejni 311. stoti oddaji Radia Celovec »Plesna glasba po naročilu« v veliki dvorani celovškega Doma glasbe je sodeloval Veliki plesni orkester RTV Ljubljana s pevkama Majdo Sepe in Berio Ambrož.

V nedeljo je prišlo na Radišah do tretjega srečanja prijateljskih društev KUD »Stane Žagar« iz Kroke in Slovenskega prosvetnega društva Radiše. Komorni moški zbor društva iz Kroke je po obisku Radišanov v Kropi že drugič gostoval na Radišah, kjer je priredil uspel koncert. Gostovanju bo v kratkem sledil nadaljnji obisk pevskega zbora radiškega društva v Kropi.

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku je v nedeljo vrnilo obisk pevske-godbenemu ansamblu Zvonko Ortan s Prevalji. Društveni pevski zbor s pevskima zboroma SPD v Škocijanu in Št. Vidu v Podjuni je ob tej priložnosti priredil na Prevaljah koncert, pri katerem je žel veliko priznanja hvaležne publike.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

STRAJA VAS. — Občina Straja vas se turistično naglo razvija. Letos se je število turističnih nočitev v tej občini v primerjavi z lanskim letom več kot podvojilo. Ugoden razvoj turizma javljajo tudi od Preseškega jezera in iz Šmohora.

ZILJICA. — Danes teden je prišlo na Ziljici do hude prometne nezgode. Do nezgode je prišlo, ko je ranžirna lokomotiva zadel v traktor, na katerem so bile tri osebe. Medtem ko sta dve osebi še lahko pravočasno skočili s traktorja, se vozač ni mogel rešiti in je pri nezgodi zgubil nogo.

HODIŠE. — Isti dan se je zidar Willi Čezar z avtomobilom zaletel v enosni traktor s priklonim vozom, ki ga je vozil Matija Jäger iz Pleške in ga pri tem hudo poškodoval.

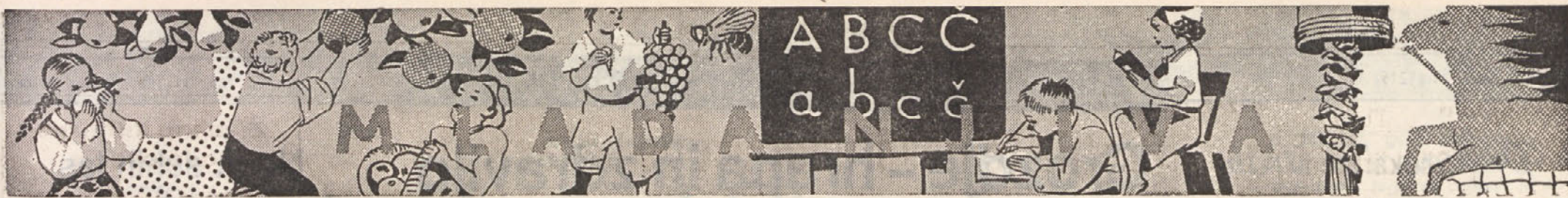
BISTRICA V ROŽU. — Za šolarje, ki hodijo iz Rut v šolo na Bistrici v Rožu, je občina nabavila VW-kombi, ki bo od šole tudi po 7 in več kilometrov oddaljene otroke vozil vsak dan v šolo in nazaj domov.

BOROVLE. — Mejni prehod vrh Ljubelja je od 1. oktobra za vsak promet zaprt. Čez zimo je prometna zveza z Jugoslavijo le skozi Ljubeljski predor.

CELOVEC. — Minister za notranje zadeve je s 1. 10. imenoval dr. Herberta Bachnerja za novega varnostnega direktorja Koroške. Dr. Bachner je bil doslej namestnik varnostnega direktorja. — Mestni občinski svet je danes teden obravnaval zaključni račun za leto 1964, ki je pokazal, da so mestni očetje dobro gospodarili, ker je od proračuna preostalo v mestni blagajni še 4,2 milijona šilingov. — Deželna finančna direkcija opozarja, da je treba izkaznice o davku na motorna vozila za leto 1964-65, ki so potekle s 30. 9. 1965, oddati pri pristojnih finančnih uradih. Zadnji rok oddaje poteče z 31. 10. 1965.

ZITARA VAS. — Za sanacijo Ženeškega jezera, ki jo izvaja občina Zitara vas, sta zvezna in deželna vlada prispevali 300.000 šilingov. Občina ima namen zamočvirjeno jezero spremeniti v lično kopališče. — V soboto se je v Vinogradih smrtno ponesrečil mizar Janez Damej, ko je pri zidarskih delih prišel v krog električnega toka.

Podjunčan

Čričkova nesrečna pesem

V Slovenske gorice je prišla bogata jesen. Grozdje lepo zori in po vinogradih lepo diši. Ob lepih večerih se v goricaх oglašča čriček. Ljudje so v jesenskem času najbolj veseli in se pripravljajo k trgatvi. Jesen je mati tisočerih barv.

Nekaj dni pred trgatvijo sem šel v zelo lep, roden vinograd, da bi si odgnal željo po dobrem grozdu. Poiskal sem roden trs in pri tem trsu primerno zavelišče. Nisem se dolgo obotavljal, legel sem pod trs in začel brezbrizno zobati. Nenadoma zagledam gospodarja, ki je šel po vinogradu navzdol proti meni. Gospodar je pogledal nazaj, v tem trenutku sem podrhl dva trsa na sebe, da me gospodar mimogrede ne bi opazil. Gospodar tega ni zaslišal in se je bližal mojemu zavelišču. Ko je videl podrhl trsa, ju je hotel postaviti in me je prijel za nogo. Tedaj sem prhnil kakor zajec, toda krepka gospodarjeva roka me je obdržala. Mož je bil velik in močan in zastoj je bil moj napor, da bi mu ušel. Imel je robat glas. Najprej me je pošeno zmikastil, nato pa sunil po vinogradu, da sem podrhl pet trsov in padel v jarek. Nisem ugnil vstati in že me je oplazila dolga fižolovka po hrbtu. Ko je mož parkrat udaril, se je fižolovka zlomila in sem mu ušel. Bil sem ves opraskan in potrhl. Ko sem se prihitel domov, me je mama vprašala, kaj se je zgodilo. Solze so se mi ulile in mati je razumela mojo skrivnost. Pozno zvečer sem poslušal črička in celil svoje rane.

Jesen je zares lepa, ker grozdje diši. Toda letos mi je čriček zapel žalostno pesem.

Dekle pametnejša od cesarja

SRBSKA LJUDSKA PRAVLJICA

Nekoč je živel v neki votlini revež, ki ni znal ničesar razen svoje hčere. Ta pa je bila sila pametna in si je upala potrkati na vsaka vrata, pa tudi očeta je naučila beračiti in pametno govoriti.

Tako je prišel revež tudi pred cesarja, da bi mu kaj dal, a cesar je vprašal, od kod da je in kdo ga je naučil tako pametno govoriti.

Revež je povedal, od kod je in da ga je tega hči naučila.

— Kdo pa je tvojo hčer naučil tako govoriti? — vpraša cesar.

Revež odgovori:

— Njo je najina nesrečna revščina naučila. In cesar mu da trideset jaje in reče:

— Nesi to svoji hčerki in ji reci, naj mi iz teh jajc izvali piščance, pa jo bom bogato obdaroval. Če pa jih ne bo izvalila, te bom dal mučiti.

Revež se objokan vrne v votlino in pove hčeri. Ta sprevidi, da so jajca kuhana, in reče očetu, naj gre počivat, češ da bo že sama za vse poskrbela. Oče uboga in gre spat, ona pa napolni kotel z vodo in bobom, postavi kotel na ogenj, a ko je bil bob zjutraj kuhan, pokliče očeta in mu reče, naj gre z volmi in plugom orat njivo ob cesti, kjer bo šel mimo cesar.

In še pravi:

— Ko zagledaš cesarja, vzemi bob in se, pa kliči: „Hej, voli, naj rodi kuhan bob!“ Ko te bo cesar vprašal, kako more kuhan bob roditi, mu odgovori: „Tako kakor se iz kuhanih jajc lahko izvalijo piščeta!“

Revež uboga hčer, pa gre in začne orati.

Ko zagleda cesarja, zakliče:

— Hej, voli, hej, naj rodi kuhan bob!

Ko cesar sliši te besede, se ustavi ob revežu in mu reče:

— Ubožec, kako more roditi kuhan bob?

Ta mu odgovori:

— Pravični sesar, tako kakor se iz kuhanih jajc lahko izvalijo piščeta!

Cesar takoj ugane, da je reveža hči poučila, pa ukaže hlapcem, naj ga zgrabijo in pripeljejo predenj, nakar mu pomoli povosno lanu in reče:

— Vzemi in napravi mi iz tega lanu vse vrvice in jadra, kolikor jih potrebuje ladja. Če mi tega ne narediš, izgubiš glavo!

Ves prestrašen vzame revež povosno in v solzah pride domov pa vse pove hčeri. Hči ga pošlje spat in mu obljubi, da bo vse sama opravila.

Naslednjega dne vzame poleno, zbudi očeta in mu reče:

— Vzemi to poleno in ga odnesi cesarju, naj mi iz njega naredi preslico, vreteno, statve in sploh vse, kar je treba, potem bom tudi jaz njemu naredila vse, kar velevala.

Revež uboga hčer in pove cesarju vse, kakor ga je poučila hči. Ko cesar to sliši, se začudi in se zamisli, kaj naj stori, potem pa seže po kozarcu in reče revežu:

— Vzemi ta kozarec in ga odnesi svoji hčeri, naj mi z njim izprazni morje, da bo ostalo polje.

Revež uboga, v solzah odnese hčeri kozarec in ji pove vse, kakor mu je naročil cesar. Dekle mu reče, naj potrpi do naslednjega dne, češ da bo sama vse uredila. Naslednjega dne pokliče očeta, mu izroči nekaj prediva in mu reče:

— Odnesi tole cesarju in mu reci, naj s tem zamaši vse studence in vza jezera, potem bom pa tudi jaz izpraznila morje.

Revež gre in pove cesarju. Ko cesar vidi, da je dekle dosti pametnejša od njega, zapove revežu, naj mu jo pripelje, a ko jo pripelje in se oba cesarju poklonita, jo cesar vpraša:

— Ugani, dekle, kaj je najdelj slišati?

Dekle odgovori:

— Pravični cesar, najdelj je slišati grom in laž.

Tedaj se cesar prime za brado, se obrne k svoji gospodi in jo vpraša:

— Uganite, koliko velja moja brada!

Ko začne eni ugibati tako, drugi drugače, jim dekle odgovori, da niso zadeli, in reče:

— Cesarjeva brada je vredna toliko, kolikor poleti trikrat dež.

Cesar se začudi in reče:

— Dekle je najbolje odgovorilo.

Potem jo vpraša, če mu hoče biti žena.

Dekle se prikloni in reče:

— Pravični cesar! Tako naj bo, kakor ti želiš, samo to te prosim, da mi z lastno roko napišeš: če se boš kdaj zjezil name in me zapodil, da lahko ozamem z dvora, kar mi bo najljubše.

Cesar privoli in podpiše.

Ko mine nekaj časa, se cesar nanjo hudo zjezi in ji reče:

— Ne maram te več za ženo, poberi se z mojega dvora, kamor veš in znaš!

Cesarica mu odgovori:

— Presvetli cesar, ubogala te bom, dovoli le, da prenočim, jutri pa odidem.

Cesar ji dovoli prenočiti, cesarica pa mu med večerjo pomeša v vino in žganje neka dišavna zelišča, ponudi mu piti in reče:

— Pij, cesar, in veseli se, zakaj jutri se bova ločila, a verjemi mi, da bom boljše volje kot takrat, ko sva se poročila!

Cesar se napije in zaspi, cesarica pa vzame voz in odpelje cesarja v kamnito votlino. Ko se cesar v votlini predrami in vidi, kje da je, zakliče:

— Kdo me je pripeljal sem?

Cesarica mu odgovori:

Muca se nam kuja

Tija, taja, tuja,
muca se nam kuja,
noče miške več jesti,
noče preje presti,
za pečko poseda
in grdo me gleda.

Beži, motovilo!
Če ne boš več jedla,
če ne boš več predla —
kaj se bo zgodilo?
V koš te bomo dali,
polžu te prodali
za drobnej pogače,
za pol žabje krače —
meni za kosilo.

Če ne bo mi dosti,
pridem k tebi v gosti,
ko lovila miši
boš v polžji biši.

France Bevk

— Jaz sem te pripeljala!

Cesar jo vpraša:

— Zakaj si to storila? Kaj ti nisem povedal, da nisi več moja žena?

Tedaj pa potegne ona iz nedrja tisto pisano in mu reče:

— Res si mi povedal, pravični cesar, ampak pogledaj, kaj si podpisal tukajle: ko bom odhajala z dvora, lahko odnesem s seboj, kar mi bo najljubše.

Ko cesar to vidi, jo poljubi in potem se skupaj vrmeta spet na cesarski dvor.

Jesen je pričela barvati listje, da se je svetilo v pisanih barvah. Kdaj pa kdaj je veter odtrgal kak listič in ga odnesel s seboj, ga položil na mah in ga tam pustil. „O, listič, od kod si se vzel, saj smreke vendar nimajo listja?“ je vprašal jurček, ki je pravkar pokukal iz zelenega mahu. Utrujen listič je vzdihnil, si otrl solzo in rekel: „Bodi zadovoljen, jurček, da si tako nežno zavil v blazino iz mehkega mahu. Veler te ne more odnesti. Nam listom je drugače. Veler nas pobere z vej, kjer smo se rodili pomladi in nas odloži bogve kje. Še dobro, da me ni vrgel v potok, kjer bi moral utoniti. Sedaj bom še nekaj časa živel pri tebi, dolker se ne bom posušil in umrl. No, saj boš ti tudi moral umreti, preden bo zapadel sneg.“

JURČEK

Jurček je bil jezen. „Jaz da bi moral umreti? Ne, ne bom, nočem. Saj si vendar rekel, da sem ves zavil v mehko blazino iz mahu, ki me varuje.“

Listič je bil bolj razgledan. „Čez nekaj dni boš velik, pobrali te bodo ljudje, in te pojedli. A če te ne bodo odkrili, boš do-

zorel, veler bo raznesel tvoje seme in omahnil boš na zemljo.“

Oba sta utihnila in premišljevala. V dolgi jesenski noči se je drobni jurček razvil v krepko gobo, njegov trebušček se je napel in klobuk je postal temen, podoben mahu. Listič ob njem je že rumenel. Po gozdu je prihajala starka, ki je nabirala gobe. Imela jih je že skoraj polno košaro. Jurček je zaprosil visoko praprot, naj se nagne čezenj, da ga starka ne bo opazila. Praprot mu je izpolnila prošnjo. Starka je odšla mimo, jurčka pa so pobožali jutranji žarki, ki so se kradli skozi smrečje.

Že naslednje jutro je bil jurček tako debel, da se ni mogel več smejati muham in mušicam, ki so brenčale mimo njega. Tedaj je opazil polža, ki se je nevarno bližal njegovemu belemu trebuhu. „Hi, hi, hi,“ se je smejal listič, ki je bil zdaj le še prav malo podoben tistemu, ki ga je veler odložil na mah, „takšen si, da se boš razpočil!“

Sonce je odvrženemu lističu izželo zadnje moči. Umrli je nekega jutra, ko so v gozdu veselo pele ptice in je polž rogač našel jurčkov trebuh. Polž jurčka ni zapustil, dokler jurčkov klobuk ni obležal v mehkem mahu.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

18. NADALJEVANJE

„Hm,“ ga je veselo pogledal mladi Sieberauski. „Kdo pa te je...?“

„Povabil, hočeš reči. Gospodične gospoda Vicedoma.“

Prijatelj ga je začuden pogledal.

„No, črnolasa Emica. Oči ima kot tvoja lahkonoša srna v pomarančnem vrtu. Lepo poje in nosi se kot dvorna dama na Maksimilijanovem dvoru. Ej, to ti je žena, prijatelj. Labodji spev bi si zapel, da mi postane ljubica le za eno noč, mesečno poletno noč, prijatelj.“

Nasmejan se je zagledal v prijateljev zamišljen obraz. Udaril ga je po plečih in se nasmejal.

No, nikar ne kuhaj. Prihajam le zaradi Irene, mlajše sestre. To ti je pravi vojščak. Rdi kot tvoje pomaranče, te pesti kot ogrski huzar in jezdi kot janičar. Vidiš, to je gospodična, ki ji sledim. Če jo primem za podbradek, me udari kot stari Kacijanar, da mi tri dni brenči po ušesih. Razposajen smeh je potrdil njegove ugotovitve.

„Pojdiva že, Vid. Sicer prirasteva k tlom. Ko te je sluga najavil: Praporščak Vid! — nisem takoj vedel, kam naj te dam. Saj so pretekla že leta. Hrust si postal. Poglej, sluga ti je konja že odpeljal v konjušnico. Stopiva v salon poleg knjižnice.“

Mali salon je bil ves v zelenem. Kitajske vaze so krasi le mahagonijevo mizo. Umetnine iz slonove kosti in imenitne posode so razgibale zelenkasti somrak salona. V omari pa je skozi brušeno steklo vabila na ogled trebušasta posoda, sestavljena iz kovancev starih rimskih tribunov, ki ji je častljiva starost že izbrisala nekaj prvot-

ne barvne svežine. Pogreznjen v globok naslonjač, se je Vid zagledal v trebušasto vazo, ki so ji rimski mogotci vtilnili s svojimi srebrnimi in zlatimi kovanci neminljiv spomin.

„Vid, nikar ne zadremaj!“ ga je vzdramil gostitelj glas.

„Prej si pripovedoval o gospodičnah. O Ireni.“

„Seveda, o Ireni, saj je Emica tvoja nevesta, prijatelj. Tebi bo nekoč dvorec poživljala modrica Emica, gospa baronica Sieberauska, ha.“

„Le norčuj se, stari vetrnjak. Tako želi oče, pa tudi meni je vseč.“

Dvokrilna vrata so se odprla. Vstopil je sluga in prinesel mrzli prigrizek in žlahtnega tokajca. Ko je napolnil srebrni časi, je Vid dvignil časo in nazdravil:

„Pijem na najino prijateljstvo!“

V dušku je izpraznil časo. Ko sta potolažila prvo lakoto in utešila žejo, je gostitelj vstal in ga povabil v knjižnico. Soba se je kopala v dnevni svetlobi. Ob stenah so stale velike knjižne omare, pritrjene k tlom z vijaki. Za brušenimi stekli so se vrstili v usnje vezani zvezki starih rimskih in grških piscev, ki so bili mlademu razgledanemu baronu najljubši. Prijatelj ga je posadil za dolgo in široko mizo in sedel.

„Vid, stari prijatelj, povej mi, kaj je z dekletom, ki si mi ga omenjal pred leti, ko sva še skupaj služila pod Kacijanarjevim praporom?“

„Kaj je z njo?“ je ponovil vprašanje Vid. „Zalo dekle je postalo, svobodnjakova hči.“

„Svobodnjakova hči?“ se je začudil mladi Sieberauski.

„Da, je nadaljeval Vid, „oče je postal svobodnjak. Sodeloval pa je v zadnjem uporu vojske „stare pravde“ in mora plačevati kazen.“

Prijatelj ga je molče poslušal in s prsti rahlo bobnal po mizi.

„Ugrabili so jo mehovski biriči... ti si jo rešil,“ je zaključil Sieberauski.

Vid ni odgovoril. Zagledal se je skozi okno v pomarančni vrt.

„In kdaj se bosta vzela, prijatelj?“

„Ha, ha, vzela. Ostanem vojščak in v mestu hočem živeti. Napredoval sem,“ se je pobahal Vid in se izprsil. V torbi imam diplomu.“

„Napredoval za poročnika modrih“, se je veselo začudil Sieberauski in mu krepko stisnil desnico. „Tvoje imenovanje morava zaliti.“ Plosknil ga je po stegnu in pozval. Pridrsal je služabnik. „Bokal prinesi, najboljšegal!“ Služabnik se je priklonil in oddrsal.

Sieberauski je pogledal Vidu v resni, že nekoliko zaroni obraz.

„Hočeš pozabiti nanjo. Irena je gosposka deklica. Ej, prijatelj poročnik, nikar!“

Posmehuje se mi, Sieberauski!“ je bruhal Vid. Lica so mu zardela. Vstal je.

„Pustiva mračne misli. Uredi sam s seboj, kot veš in znaš, prijatelj. Izpijva raje bokal rujnega, potem pa jo ubereva v mesto.“

Služabnik se je vrnil z bokalom vina. Zatopljen vsak v svoje misli sta prijatelja molče srkala dobro kapljico.

Na gradu pa so na stolp Piskačev prikorakali stari mestni čuvaji v zelenih opravih in se zvrstali na hodniku. Pod njimi je ležalo mesto. V gradu je bilo slavnostno razpoloženje. Tudi zanje bodo ostale drobtine v grajski kuhinji. Tri pozavne in trobenta so zadonele v mladi dan. Njihovo trobentanje se je slišalo daleč iz mesta in je meščane opozarjalo na enajsto uro kot vsak dan, a danes še posebej na grajsko slavo. Po četrtmurnem trobljenju so godbeniki izginili s stolpa. Pri stolpni uri pa je že čakal

Premagal je strah

Peter je bil živo nasprotje svojega starejšega brata in sestre. Če njima ni pomenila tema nič drugega kot zahod sonca, pa je zanj bil to del dneva, ki se ga je zbal v prvem mraku: iz teme bodo stopile čarovnice, »ne-ke-do« ga bo zagrabil, ga potegnil iz postelje, popadli ga bodo psi, — skratka, strah se je naselil v vsake kotičke stanovanja, da niti ne pomisli, koliko strašljivega je zunaj ponoči. Starši niso mogli razumeti, zakaj je strahopeten prav Peter, ki je podnevi med najglasnejšimi, najbolj junaškimi, skorajda najbolj razgrajškimi. Ko pa so spoznali, da je vsa fantova »korajža« le posledica tega, da boče prekriti svojo bojazljivost in ko so prišli na sled njenim vzrokom, so sklenili, da ozdravijo to fanovo slabost.

V pogovoru je Peter izdal, da se boji ženske, ki z nožem čaka na otroke. Izdaval je celo, da so ga dečki, ki jim je nagajal, zaprli v vežo te ženske in ji je leomaj ušel. — Mati mu je zadržala, da sosedu ni taka. Popeljala ga je k njej in ko se je Peter s polnimi žepi sladkarij vračal od nje, je uvidel, da je sosedu huda le na fante, ki jo obmetavajo s kamenji in kepami ter podijo njene kokoši.

Prvi, najgloblji vzrok strahu se je razblinil. Starši so zdaj stopili še korak naprej. Starejšemu sinu in hčeri so naročili, naj se z njim lovita okrog hiše popoldne čim dalj, da bo spoznal, da v mraku ni zunaj nič drugače kot podnevi. In res: že po nekaj večerih je spoznal, da se v mraku lahko še bolje skriva in da ga za oglom nihče ne čaka. Se je moral čutiti bližino kogarkoli, a strah je v teh večernih igral postal pol manj strašen.

Ko je oče nekega večera spretno vpletel v zgodnjo primer dečka, ki je ponoči poiskal zdravnika, ker bi mu sicer umrla mama, se je Peter še sam postavil v njegovo vlogo in razložil, kod bi on najprej prišel do zdravnika, če bi moral teči ponj.

»Pa bi si upal?« ga je nato podražil oče. »Dokaži!«

»Dokažem!« je hrabro odgovoril. »Ker na srečo ni treba k zdravniku, pa steci zaklenit vežna vrata,« ga je spodbudil oče.

In to, kar ni pričakoval nihče, se je zgodilo: Peter je prvič — in skoraj brez strahu stekel po temnih stopnicah in zavrtel ključ v vratih.

Ko je oče na pol za šalo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril desetaka.

Kako vesel ga je bil! »Ničesar več se ne bom bal!« je Peter zagotavljal. Sicer ni bilo čisto tako, a vse manj se je bal, vse bolj samostojen je postajal. Hkrati pa je podnevi bil mirnejši, saj ni bilo treba skrivati velike strahopetnosti z glasnim junačenjem.

Oče in mati sta bila tega napredka nad vse vesela. Vedela sta, da bi z zastraševanjem in grobim preganjanjem strahopetnosti bila dosegla nasprotno. Spoznala sta, da sta otroku in sebi le koristila, ker sta mu na lep, razumevajoč način pomagala spoznati, da ima strah le velike oči.

čuvaj, da po bitju velikega zvona še sam z roko na manjšem zvonu odbije uro.

»Rog že trobi, Vid,« je pripomnil Sieberauski in začel govoriti obraz v obraz. »Pojdiva, zajašiva konja.« Vid, ki mu je vino že potipalo jezik, je molče odšel za njim na dvorišče.

Oborožena služabnika sta čakala s konji. Prijatelj sta zajahala in drug ob drugem počasi jezdila iz dvorca na kotanjsko ulico. Ob Tranči sta jo mimo mestne ječe čez stari most ubrala proti Nemškim vratom v predmestje.

Prijezdila sta v Krakovo. Zanimarjene lesene hišice so se tesno stiskale druga k drugi, kakor da bi se bale, da jih v vsej njihovi revščini oskrunijo kopita plemiških konj. Po kalni vodi pa so čolnarji prevažali blago trgovčičem, da se pravočasno založe za praznik sv. Mihaela. Vredno, nevredno, Ljubljanci bodo pokupili vse. Ob Ljubljanci pa je stala skupina ribičev in kramljar. Ko so zagledali jezdeca, so se umaknili na obrežje in se čudili, da sta imenitna zašla v njihovo revno predmestje. Pravkar je pristal čoln. Vid je razjahal, da si pobliže ogleda čolnarje.

»Glej, glej! Kako zala Krakovčanka. Takšno jabolko med temi ribiči, ej, Sieberauski!« je opozoril mladega barona, ki je malomarno zrl čez Ljubljano.

Iz čolna je skočilo dekle. Najbližji ribič jo je prijel za roko in jo potegnil po nabrežju navzgor. In ko je hotel potegniti k sebi, se mu je med smehom iztrgala in mahaje z roko stekla. Ker pa je šele v zadnjem trenutku zagledala plemiča, ni imela več časa izogniti se mu in mu je prišla naravnost v naročje. Kriknila je. Močne Vidove roke so jo objele in stisnile. Dvignil jo je in zopet postavil na tla ter jo skušal tako prižeti k sebi, da bi jo lahko poljubil. Ker se ga je dobro otepal in mu odpirala obraz, je ni mogel. To ga je razjezilo.

Grozdje – hrana in zdravilo

Razen tega, da je grozdje znano kot blago odvajalno in čistilno sredstvo za kri, je grozdje odlična hrana za živce in predvsem za mišice. Sladkor, ki ga vsebuje, je sestavljen iz dela glukoze, ki ga kri neposredno absorbira, in dela fruktoze, ki je poleg glukoze najpreprostejši predstavnik ogljikovih hidratov. Razen sladkorja vsebuje grozdje kopico mineralnih snovi, med katerimi najdemo soli magnezija, železa, sode, silicija, joda in arzenika, v prav majhnih količinah pa tudi nekaj radioaktivnih elementov. Kot vidimo, prav posrečena naravna zdravila. Seveda kaže omeniti tudi vitamine, predvsem vitamin B₂, potreben za obnavljanje celic zlasti v živčnem sistemu, in vitamin C, ki ga vsi dobro poznamo. Zanimivo je, da je grozdje najbogatejše teh vitaminov, malo preden je popolnoma zrelo. Tudi kalorična vrednost zrelega grozdja je presenetljivo visoka: 960 kalorij v enem kilogramu.

Še nasvet glede štirinajstnevne kure: štirikrat na dan bomo pred obroki pozabili srednje velik grozd. S tem bomo vzbudili tek, pospešili prebavo in obogatili vrednost celotnega obroka.

Nekaj malega o pravilnem likanju

Po pranju moramo perilo in obleko zlikati (seveda za perlon in nylon tkanine to ne drži!) Z likanjem posušimo vlago, ki je še ostala v perilu. Zlikanega perila ne vlagajmo takoj v omaro, pustimo ga nekaj časa še na mizi, da se presuši na zraku.

Lahko smo že ugotovili, da se srajce in bluze dalj časa ne umažejo, če jih lepo zlikamo. Pri slabo zlikanem perilu se nitke ne zravnavajo in ne zgladijo dovolj, prav tako se tanke rešice ne vežejo. Tako je površina tkanine bolj hrapava, lažje se je primeta prah in umazanija. Z likanjem perila tudi razkužimo, ker ga tako segrejemo, da uničimo vse bolezenske klice. To je še posebno važno za pisano perilo, ki ga ne kuhamo, ali pa za perilo bolnikov in otrok.

Vsakdo ve, da z likanjem olupšamo tudi zunanji videz posameznih kosov osebne, posteljne in namizne perila.

Če je likalnik prevroč, se tkanina lahko osmudi. Vse tkanine niso za vročino enako občutljive. Nekatere lahko zlikamo z zelo vročim likalnikom, drugim tkaninam zado-

stuje nizka temperatura. Ugotovili so, da je manj občutljiva bombaževina, nato pravo laneno platno in prava svila, slede umetne svile, volna z mešanici, najbolj občutljive tkanine pa so nylon, perlon.

Tkanina se pri likanju poškoduje, še preden so znaki vidni. Ko se pojavijo rumenkasti in rjavkasti madeži, je tkanina že zelo poškodovana. Če tkanina postaja pod likalnikom nekako trda, je to znak, da je likalnik prevroč. Če se to pri likanju ponavlja, postanejo nitke krhke in tkanina se začne trgati.

Nekatere umetne svile se pod likalnikom kar stale. To so največkrat acetatne svile. Prav tako se pod vročim likalnikom stopita nylon in perlon.

Volnene tkanine likamo vedno s krpo. Krpo zmočimo, ožmemo; nastajajoča para pomaga, da se nitke hitreje in raje zravnavajo.

Če se hlače ali krila svetijo, je priporočljivo, da ta mesta prelikamo s krpo, namočeno v okisani vodi ali v mešanici vode in salmiaka.

Precej preglavic nam delajo pri likanju rokavi. »Kobilica« nam delo precej olajša. Važno je, da je dobro oblažena, in sicer s svetlim materialom, ki pri likanju vlažnega perila ne pušča barve. Kravato likamo tako, da izrežemo lepenko v obliki kravate in jo potisnemo v kravato. Občutljivejše tkanine likamo čez krpo.

Likalnik se ne bo prijemal poškrbljenega perila, če bomo razredčenemu škrobu dodali nekaj kapljic parafina.

Kako odstranimo rjo na likalniku. Likalnik namažemo z oljem in s stolčeno soljo. Čez nekaj časa ga dobro obrišemo. Očistimo ga tudi s cigaretinim pepelom ali z bencinom. Da likalnik ne rjavi, ga hranimo v suhem prostoru.

Preden likamo hlače, jih moramo skrbno očistiti. Najprej jih izprašimo in nato skrtamo z mehko krtačo. Ne pozabimo obrniti in očistiti žepov.

Pripravimo si mlačno vodo in ji prilijemo nekoliko salmiaka. S to mešanico odstranimo madeže. Mehko krpo pomočimo v raztopino in zdrgnemo z njo madeže. Umazano mesto podložimo z večkrat »preganjeno« čisto krpo, da se nanjo odteka odmočena umazanija in mokrota. Najprej zlikamo kolena hlač in zadnji del. Na blago polagajmo močno ožeto kr-

Nega suhih las

Prav gotovo si vsaka žena želi, da bi imela lepe mehke lase z leskom, kar pa ni vsem dano že po naravi, zakaj lasje so dostikrat premastni ali prepuhi, vendar s pravilno nego lahko dosežemo, da bodo lepši in bolj zdravi. Prav tako kot telo so tudi lasje odvisni od hrane in nege.

Če so lasje suhi, izbirajmo hrano z dosti ogljikovih hidratov in precej slano. Vse to pospešuje izločanje lojnih žlez. Pri premastnih laseh seveda taka hrana ni priporočljiva. Zelo važno je zmerno umivanje las, pre-pogosto pa jim škoduje. Najbolje je, če jih operemo enkrat do dvakrat mesečno. Pri presuhih laseh je pametno, da si jih nekaj ur pred umivanjem natremo z ricinovim oljem. Lasem bo boljše delo umivanje z blago milnico kot pa s šamponom. Milo spenite v topli vodi in si s to vodo izmijte lase. Preden si jih izplaknete, jih masirajte z rumenjakom in ga pustite na lasišču 20 minut. Nato pa izplaknite glavo.

Verjetno ste slišale da so korenine kopriv zelo dobro sredstvo za negovanje las. Res je. Če jih niste same nabrale in posušile, jih lahko kupite v lekarni. V skodelico vrele vode denite dve žlički korenin in pustite vreli nekaj minut, nato malo ohladite in si s tem zmasirajte lasišče. Lasje ne bodo izpadli in se bodo okrepili.

Poskusite!

STROČJI FIZOL PO HOLANDSKO

Tričetril kg fiziola v stročju, dva rumenjaka, limona, 5 dkg surovega masla, čebula in sol.

Mlado fiziolo stročje očistimo, zrežemo ali razlomimo na manjše koščke. Fizol damo v kozico, prilijemo malo vode in dušimo. Ko je fizol že skoraj mehak, razstepemo rumenjak s tremi žlicami vode da se peni. Dodamo drobno sesekljano čebulo, nastirgano limonino lupinico in limonin sok. Z limoninim sokom dolijemo še dve žlici vode. Omako stepamo nad soparo, da se zgosti, a zavrti ne sme. Omehčamo košček presnega masla in ga vmešamo v omako. Skuhan fizol damo v skledo, polijemo z omako in takoj postrežemo. Poleg damo zabeljen in s peteršiljem potresen krompir ter glavnalet salato.

SKUTINE VREČICE

Testo za rezance: 15 dkg moke, 1 jajce, mrzla voda. Nadev: 30 dkg skute, 2 rumenjaka, 7 dkg sladkorja, 2 žlici olja, 5 dkg rozin, sol, 1 beljak za mazanje, drobtine in olje za zabelo.

Napravimo mehko testo za rezance, ga razvaljamo in zrežemo na enakomerne kvadrate. V skledi mešamo pre-tlačeno skuto, rumenjaka in sladkor. Dodamo olje, rozine in rahlo osolimo. Dobro premešamo. Na vsak kvadrat damo na sredino en žlico nadeva. Robove namažemo z bel-jakom, testo prepognemo na polovico in stisnemo ro-bove. Tako dobimo trikotne blazinice-vrečice, ki jih skuhamo v slanim krogu. Kuhane zabelimo z drobtinami, prepraženimi na olju.

po. Paziti moramo, da ostane guba na istem mestu in da ne zalikamo nove gube. Zato si pri bolj umazanih in ponošenih hlačah, ki jih moramo pred likanjem temeljito očistiti, za-znamujemo prvotno gubo z nitko. Zlikane hlače obesimo na obešalnik in jih ne smemo obleči prej dokler niso povsem suhe.

Drobni nasveti

■ Če nimate pri roki žlice za obuvanje čevljev, si lahko pri obuvanju pomagata z v več pol zloženim papirjem ali pa navadnim robcem.

■ Stare nylon nogavice lahko uporabljamo za polnjenje blazinic. Nogavice operemo, jih posušimo in narežemo na majhne kose. Tako blazino bomo potlej lahko oprali kar napolnjeno.

■ Preden pleskate vrata ali kakšen drug kos pohištva, prilijte barvi sok limone. Tako se na novo prepletkano pohištvo ali vrata ne bodo prilepile mušice, muhe in podobno.

■ Perete v pralnem stroju in se večkrat jezite, da so se potrgali in pokvarili gumbi? Zapnite srajce, blazine in podobne kose perila, obrnite jih na narobno stran, pa boste gumbke očuvali.

■ Če še hočete ponoči kopati, pa ne bi radi motili sosedov, ovijte pipo s krpo, ki bo prestregla neljube šume.

„Uh, Krakovčanka, ne boš!“

Ni slišal prijateljevega godrnjanja, prav tako ne kričanja ribičev, ki so tekli dekletu na pomoč.

Z vzklikom: »Pusti jo, plemiški cigan!« so navalili na njega. Nenadoma se je znašel v gneči borečih se ljudi. Konji so hrzali in se vzpenjali. Sieberauski, ki mu je pri-tekel s služabnikom na pomoč, je mlatil po znojnih hrb-tiščih, a je tudi sam prejel marsikatero krepko. Mimoidoči so se razbežali. Krik in vrišč je naraščal. Dekle, ki se je srečno izmuznilo, se je skrilo v prvo bližnjo hišo. Pritekli so celo mestni stražniki, da se je kadilo za njimi. Raz-podili so pretepače in osuplo strelma za jezdec, ki so že topotali čez most. Raztrgan in umazan je jezdil na čelu Vid. Lasje so mu zmršeno padali na čelo. Ves iz sebe ni slišal hudourniških besed svojega prijatelja, ki sta ga Vidovo ravnanje in pretep nadvse razkačila. Naj bi jih videl mestni sodnik, to bi bilo lepo. Plemiča v pretepu. Glavar bi rohnal.

»V dvorec pojezdi!« je zavpil za Vidom, ki je že sam zavijal tja.

Redarji pa so, ponosni na svoj urni poseg, peljali naj-hujšega srboriteža k mestnemu sodniku, da ga kaznuje za-radi javnega pretepa. Nič mu ni pomagalo ugovarjanje in pojasnjevanje, sklicevanje na pravice. Redarji so ga potolazili, da mu bo že mestni sodnik odmeril.

Stari mestni sodnik se je pogladil po beli bradici in izpod čela opazoval mrkega pretepača. Po stražmojstro-vem pripovedovanju je bil torej kriv. Pogledal je pisarja, ki si je pravkar trebil zobe.

»Hm, ljubljanski meščani! Torej ste se pretepali s tuj-cem — plemičem na cesti?«

Hudogledi meščan je zarohnel: »Branil sem dekle pred tujčevim nasiljem.«

»Pravico delim jaz,« mu je segel v besedo sodnik. »Ste se pretepali ali ne?«

»Sem,« je zagrgal razjarjeni ribič.

»Dobro! Pisar, pišite! Pretepal se je na javnem pro-storu in ogrožal javni red in mir, je torej kriv. Ker pa je branil mlado meščanko pred tujčevim nasiljem, ni povsem kriv. Ni pa pravočasno prikladal mestnih čuvarjev in je sam poskušal vzpostaviti s tovariši red na cesti. Kljub čuvar-jevim pozivom so zbežali. Ker pa ni pooblaščen za to, se mu v imenu mestnega sveta izreka kazni, in sicer: tri dni zapora, ker je ogrožal javni red. Kazen pa se mu zmanjša na dva dni, ker je branil mlado meščanko pred javnim nasiljem.«

Ponosno je pogledal obsojenca in nadaljeval:

»Zopet pa se mu zbrise en dan, ker je dejanje pri-znal in je pretep ostal brez posledic, za krepko brco pa, ki jo je prejel v zadnjico varuh javnega miru Urh, ni do-kazov, kdo mu jo je pritisnil.«

Stražmojster je osuplo pogledal mestnega sodnika in še preden je mogel ugovarjati, je sodnik zaključil:

»En dan ječe v zaporu stolpa pri Vicedomskih vratih, kjer dobe svoje mesto obsojenci z lažimi prekrški. Straž-mojster, odpeljite ga!«

Obsojenec je zapihal in se obrnil. In ko je častitljivi sodnik zaman pričakoval obsojenčeve zahvalnice pravič-nosti, je slabe volje pristavil:

»Če se še kdaj prikažete pred sodnim stolom, vas vr-žem v ječo pod Trančo!«

Zgrbljen pisar pa je kihnil, da so se sodniku zavihali brki.

Obsojenec je s čuvarji in stražmojstrom Urhom na čelu zapustil sodno dvorano, preklinjaje pravico človeške-ga uma.

(NADALJEVANJE SLEDI)

GEMA HAFNER:

Žive bakle pod Blegošem

Lojzka je odložila žlico in prodomno pogledala moža. Janez pa tega ni maral opaziti; njegova mišičasta, z zlatordečkastimi kocinami porasla roka se je enakomerno stegovala in krčila, ko je zajemal ajdov sok, lesena žlica je rezko pordsavala ob rob posode. Ni maral pogledati žene, ki je jezno strmela vanj izpod namrščenih obrvi. Vedel je, spet se bo vsul nanj plaz očitkov, ker se je dal pogovoriti in stopil v odbor. Boštjan jih bo pahnul v nesrečo! Mar ni dovolj, da njen brat čemi v Dachau? Nič ne misli nanjo, na otroke, slepo drvi v propad... In spet se je, kakor že večkrat, pokesal, da ji je zaupal.

„Boštjana ni na spregled, že deset dni ga doma pogrešajo...“ V njenem pritajenem glasu sta drhtela zatajevana jeza in zaskrbljenost. Prehitela je njegov odgovor, pogledala v kot, kjer sta na postelji spala otroka, in sikajoče šepetala: „Ne tolaži se s tem, da je nameraval v Poljane k zdravniku in potem morebiti v Loko v bolnišnico, ker ga zadnje čase daje v želodcu. Ne bo držalo! Nobenega glasu ni poslal in Tomajev ga je v nedeljo iskal v bolnišnici, pa ga tam ni... Bo res, kar šušljajo ljudje... Sicer pa Nemci in belčki spet vohljajo pod Blegošem... Z Lovskega brda so odpeljali tri, saj veš! Najbrž so spotoma naleteli na Boštjana. Šibak je, telesno in tudi drugače... Tepli ga bodo, pa bo izblebetal... Če si jim že dajal moko in mesa, bi se lahko izmazal, češ da so te v to prisilili, tako pa si postal terec, odbornik...!“

Mlinar je trdo odložil žlico ob prazno skledo in planil z majave klopi, ki jo je skoraj prevrnil: „Molči, ženska, tega ne razumeš, morda boš kdaj poznej!“ Z rokama v žepih je z dolgimi koraki meril sobo. Vznemirljiva misel, da morebiti prav zdaj belčki pestijo Boštjana, mu ni dala obstanka. Nato si je prižgal pipo in ustnik trdo skiskal z drobnimi počrnelimi zobmi, ki so se vlažno svetili pod močno izbočenimi, mesnatimi dlesni. Pogledal je ženo, ki je vsa zaskrbljena skrivala obraz v dlani in se pozibavala z životom, kakor da hoče uspraviti misel, ki ji ne da miru. Lojzka se mu je zasmilila dobra je, skrbna in močna, vselej mu je bila v oporo, zato ji je vse zaupal. Tokrat pa je bila resnica le pretežno breme zanj... Položil ji je roko na rame: „Ne razmišljaj! Kar sem storil, sem storil... In spet bi storil isto! Spat pojdiva!“ Odložil je suknič, Lojzka si je odvezala predpasnik in razpela lase, svetle kot pšenično klasje, ki so ji v gostih pramenih padali na ramena. Okorno jo je prijel za roko, ji globoko pogledal v oči in se nasmešnil. „Kako svetle oči imaš, pa tako črno gledaš!“ Žena je stopila na stol in privila steno. Lučka v kotu je vzplapolala z rdečim plamenom.

Tedaj je Lojzka vztrepetala in prisluhnila z vsem biljem. Krčevito se oklenila moža: „Slišiš?!“ Nejasen oddaljen šum. Pes je zalajal. Spet in spet, glasneje in bolj grozeče. Spogledala sta se, pomenljivo, obupano. Pritajeno je kriknila: „Ježeš, gredo!“ zakaj na razmočeni stezi je bilo slišati čofotanje težkih čevljev, osamljen strel in pes ni več zalajal.

Po večnih vratih so butali s kopiti pušk: „Hudiča, mlinar pa danes že zgodaj spi!“ je zarobanfil glas pod oknom, šipe so zažvenketale. „Belci!“ je dihnul Janez, še vedno držeč ženo za roko, stala sta

kakor odrevenela. Nato se je zamajal proti vratom, zavpil — koj, koj — odrinil zapah in privzdignil lešcherbo. Palica ga je oplazila po roki; „Ne ogleduj nas tako! Nismo pravi, listih ne pustiš čakati!“ In vsuli so se v vežo, premetali izbo, kamro, brskali po skrinjah in omarah, dvigali podnice, trkali po stenah. Otroci so presunljivo jokali, dveletni Cenček v materinem naročju je ves zaripel od joka komaj še lovil sapo. Vse je bilo razmetano, eden izmed njih je s krampom razkopaval steno ob peči. Zunaj so vpili nemški vojaki, ki so obkolili mlin, naj pohite. Ženo in otroke, ki so se hlipajoč držali materinega krila, kakor velikanski klopi, so spehali v kamro.

Oddahnil si je. Vse, kar bi ga utegnili izdati, je bil pred dnevi v pločevinasti škatli zakopal v temnem gozdu. Hlinil je začudenje in se ogorčeno branil: „Kakšni papirji, kakšen odbornik neki?! Ničesar ne razumem, ničesar ne vem,“ je prepričljivo ponavljal.

Zaman so belčki pretaknili vso hišo. Neki dolgin, ki je prvi opustil brezuspešno iskanje, je jezno siknil

pajdašu: „Onega capina bi nocoj tako prebutal, da bi nikoli več ne vstal. Bi si vsaj ohladil jezo, ker smo zaman rinili v to grapo.“

„To so že drugi opravili, zato pa nam je ušel na drugi svet,“ se je zarežal škilast mladenič. „Deset dni so ga mehčali in čisto omeščali, tako da ni odnesel nikakršne skrivnosti tja, kjer ni muh... Zastonj pa ljudi ne bomo grizli kolena v hrib. Iz mlinarjeve hiše vendar nikoli ne greš praznih rok!“

Janezu je zastal dihanje. Za hip je pozabil na lastno nesrečo mar je Boštjan izdal tudi druge, tudi svojega sina? Vsaj to skrivnost je odnesel s seboj!

Janeza so popadle močne roke. Na vse kriplje se jih je otepal, na posled so ga le spehali v mlin. Žena in otroci so šli jokaje za njim. Črno mlinsko kolo je mirovalo nad žuborečim potokom. Kopasti, temni oblaki so komaj opazno pluli nad domačijo.

Posedli so na tram. Janez se je žalostno razgledoval po izropanem mlinu. Medtem so bili Nemci naložili na voz vse vreče moke.

„Kaj bo z nami?“ je vzdihovala Lojzka in pridušeno zahlipala, da bi ne prebudila Cenčka, ki je zaspal v njenem naročju in ji, puha-joč, dihal v obraz.

„V Loko me bodo peljali! Ker pa nimajo dokazov, me izpuste! Samo ustrahovati me hočejo, pa se jim ne dam! Zaprli so nas, da se bodo lepo v miru gostili in vse izropali.“ Ta misel ga je pognala kvišku. Prisluhnil je, sloneč ob vratih. Ropot, vlačenje sodov, nakladanje zabojev. Mlinar je slisnil pesti in z njimi tolkel po vratih, ko je zaslišal mukanje volov in krave: živina je v stiski klicala gospodarja na pomoč! Janez se je z drsajočimi koraki pridružil družini, ki je sedela na tramu, pod dogorevajočo lešcherbo, kakor na majcenem otoku svetlobe sredi grozljive teme. Ves stit je molčal: zdaj bo ob vse!

Tončkove velike, preplašene oči so se zazrle v očeta: „Ata, kaj pa bodo vojaki storili s teboj? Tepli?“

Prižel ga je k sebi: „Nič, nič, zdremaj! Jutri se bo vse uredilo...!“

„Tudi mami nič, pa Ančki tudi ne?“

„Nič, nič,“ ga je miril oče.

„V Loko je ječa, tam je noč in dan tema, tega se bojim,“ je zahlipala Ančka. Mati jo je tesneje zavila v pled in ji položila glavo nazaj na svoja kolena: „Morda nas pa zdaj izpustiš, ko so vse pokradli!“ je dihnila Lojzka in tenko prisluhnila, nato je pograbila moževo roko, zakaj bližali so se koraki.

Pred mlinom se je nekdo zarežal: „Nismo pozabili na vas! Samo malo počakajte!“ In kakor da bi plezal po lestvi, se je njegov smeh bližal in rasel. Nato se je nekaj zavalilo in padlo s strehe. Janez je planil k vratom in divje razbijal po njih. Odhajajo! Kaj bo z njimi?!

V slemenu je nekaj zaprasketalo, težak, smrdljiv vonj jih je zaščegetal v nos. Vijoličasti, prozoren dim je lezel v mlin. „Jož, zverine, zažgali so!“ Oče je butal ob vrata, bila so hrastova in niso popustila. Lojzka je z otroki bežala v najbolj oddaljen kot. V tramovju je sikalo, gost dim jih je dušil. Zubelj plamen je kakor velikanski zlatordeči jezik obližnil leseno steno, vnele so se prazne vreče, zublji so se zagrizli v podnice. Saje s tramovja so naletavale kot drobcene, črne snežinke. Vreče so se umikali goreči poplavi. Lesene stene so zablestele, kot bi po njih curljala lava, kaj kmalu pa so bile kakor ena sama goreča zavesa, ki drsi po nevidni žici. Mlinarju so izstopile žile na sencih, z iskrami v laseh, blazno sijočih oči je butal ob vrata.

Vsi se zaletavajo vanje, malce se vdajajo, toda zapah ne popusti. Naposled se roke umaknejo pred plameni, ki ližejo tudi vrata. V gostem dimu se komaj še vidijo. Lojzka je s pledom prekrila Cenčka, ki ga krčevito stiska k sebi in niti ne opazi, da je ves modrikast v obraz in negibno leži v njenih rokah. Za materinim hrbtom se stiska bratec in sestra, kakor da se bosta tako skrila bližajočim se plamenom. Oče z nadčloveškim naporom skuša odtrgati gorečo desko s stene in utreti pot iz vrlinec plamenov. Tedaj se s strašnim trščem sesede goreče tramovje in jih pokoplje pod seboj. Goreči mlin plapolava v jesensko noč kakor velikan-ska rdeča zastava. Iskre prhnejo kot žareče kaplje nedolžne krvi k temnemu nebu.

GEORGE RACKHAM

Puščavski zarod

Drugo jutro so se jastrebi spustili niže. Letali so v krogu in eden od treh je zajadral k zemlji. Jadral je v enakomernem krogu. Lepo se je videlo, ko je nespodobno zakril sonce.

Ahmed je ležal na pesku. Vročina je neusmiljeno pritiskala in bolečina v nogi se mu je širila do bokov. Tedaj je pograbil prazno čutaro. Vedel je, da je prazna. Prislonil jo je na to, kar je sonce še pustilo od njegovih ust. Poduhal je praznino in jo položil na pesek. Nisem še pripravljen umreti, je pomislil. Če pa je to moj zadnji dan, bom umrl častno.

„Tako torej bova končala,“ je rekel konju, ki je ležal poleg njega. „Pričakoval sem boljši konec.“

Jastrebova senca mu je švignila preko obraza. Ozrl se je na konja, ki je negibno ležal v pesku.

Pred tremi dnevi sta prijahala z zahoda. Pridirjala sta iz vasi, kjer so streljali in vaščani so jima sledili za petami. Prišlo se je z igranjem kart v tej tuji vasi, ko je Ahmed opazil, da je prevaran. Izvlekli so nože. Goljuf je zastokal in obležal v krvi.

Takrat se je začelo.

Njegov veliki sivec, čeprav utrujen od štiridnevnega potovanja iz domačih tuareških hribov, jim je čudovito ušel. Dirjala sta čez puščavo v vročini, ki bi človeka izsesala do suhega in pustila le kosti, ta boren ostanek žgočega sonca. Drug poleg drugega sta peščila po slabih poteh, jezdila, kjer je bila pot dobra in dirjala v galopu, ki požira milje, kjer je bil pesek trdno zbit.

Proti večeru je Ahmed popustil vajeti in razjahal. Zaničljivo se je ozrl na prašen oblak zasledovalcev, oddaljen kakšno miljo. Če bi bil Moti spočit, bi jih že zdavnaj pustil zadaj. Ker pa je...

Njegovi griči leže osemdeset milj proti jugu. Vmes pa je neprehodna pustinja.

„Oba sva premlada, da bi umrla,“ je rekel konju. „Hitro naprej! Izdrži, Moti! Dostikrat sem razmišljal, da bi tekmoval s teboj proti konjem belih mož. Ko še nisem imel niti enaindvajset let! Bodi močan, moj princ, za moje sanje!“

Obrisal mu je gobec in nozdrvi, mu zrahljal uzdo, ki ni imela nikoli kovinskega rezila in dotaknil čutare. Konj je dvignil glavo, da bi pil. Razjahal je.

Nato se je pričelo streljanje.

Dober strelec, ki je vodil skupino, ga je poskušal mirno podreti z vrha sipine. Krogle so jima švigale mimo ušes.

Nekaj ga je udarilo po desni nogi. Padel je čez konjevo grivo in se oprjel dolgih dlak. Čutil je, da je noga neuporabna.

Vsedel se je in pomeril, ne da bi pomislil. Zagledal je moža in spoznal, da ga viden ne vara. Mehko je potegnil sprožilec. Mož je padel, ko je puška prvič počila.

Konj je skočil naprej. Vedel je, da jima sledijo in da ga jahač ne stiska s koleno. Spoznanje je bilo navdih. Vso noč je hodil, nagnosko je tekkel proti domu. Podoben je bil senci v mesečini, z jahačem, ki se opriema njegove grive.

Zjutraj pa je jezdec še vedno pri slabi zavesti, začutil, kako je konj trznil in se zgrudil na pesek.

Tam sta obležala negibna on in konj.

Ahmed se ni spominjal, kdaj so jastrebi prvič prileteli. Zdelo se mu je, da so bistveni del te situacije.

Morda ima vsak svojega jastreba nad glavo, je pomislil. Ponavadi se tega ne zavedamo. Ko pa si tik pred koncem, že spoznaš. Prav gotovo spoznaš šele takrat svojega jastreba.

Tudi ponoči so ostali. In tudi zjutraj so bili jastrebi še pri njiu. Konj se je ves čas oziral k možu.

Črni ptič je zaokrožil v ozkem loku. Kot znamenje je padla senca na dvojico spodaj. Opazoval ju je nasilno in hkrati zelo skrbno.

„Veš, nisem vedel, da si tudi ti zadet,“ je rekel Ahmed. „Krogla skozi trebuh je nečastna za mojega paradnega princa.“

Krogla mu je predrla meso na mehkejšem spodnjem delu trebuha in pogledala ven na drugi strani. Izgubil je mnogo krvi.

Ahmed se je približal puški in zrahljal nabijač, ki je bil poln peska. Še ena krogla mu je ostala.

„Sam bom kljuboval jastrebom, moj biser. Potrebujem mnogo, a ti ne morem ustreči z drugim, kot s smrtjo.“

Vročina je pritiskala. Žrebčeve oči so se zavile. Mož je zaslišal tenek pisk ptice, ko je priletela v ozek krog nad konjem.

Pomeril je točno na sredino konjeve glave. Jastreb je ostro zakrožil: krila so se zaustavila, rep je zaplahutal. Z ukrivljenim kljunom se je pognal navzdol.

Potem ko je bil ranjen, je Ahmed pozabil na jezo, mržnjo in dostojanstvo. Saj je bilo toliko drugega pred njim. Ko je opazil zastrebe ki so se spuščali vse niže, ni čutil sovraštva, pač pa sramoto. Bila bi velika slabost ubiti konja. Premagati mora slabost. Premagati mora jastrebe.

Ustrelil je. Čeprav ranjen in s puško polno peska, je bil še vedno zelo dober strelec. Ptica je zavreščala in zdrsnila na pesek. Za seboj je pustila dolgo znamenje. Ostali dve sta ostro zavili in se dvignili v sončni sij.

Ahmed se je pomaknil nazaj. Vedel je, kaj pomeni biti ranjen s kroglo dumdam. Vročina ga je spreminjala v prah.

Zbral je vse svoje moči in rekel konju: „Bodi miren. Z belci bova tekmovala kdaj drugič in na drugem mestu. Ko bo potrebno, bom zlezel bliže. Bodala se uporabljajo v različne namene...“

Sprva je pomislil, da mu razbija srce. Toda ne! Udarci so se nejasno ponavljali. V pesku so se premikali konji! Zvok je prihajal od zelo daleč.

Potem jih je zagledal, kako so jahali vse hitreje. Vodil jih je njegov oče. Obkrožili so ga in nanj metali sence. Nato je zaslišal šum vode.

„Slišali smo strel,“ je rekel stavec. „Iskali smo te, toda na napačni strani. Jastrebi, ki so se dvignili višje so nam pokazali pot.“

„Konj,“ je rekel Ahmed, „ima prestreljen trebuh.“ Očetove oči so ponosno zasijale. Slišal je že za junške zgodbe. „Živel bo in zaplodil mnogo dobrih žrebcev. Res ima levje srce.“

„Naj bo blagoslovljen Alah,“ je dejal Ahmed. Z bolno nogo je zelo težko zajahal.

Zarežal se je konju. Žrebcu je kapljala voda po nozdrvih in po hrbtu. Dvignil je glavo in pogledal moža.

DOMISLICE

● Najboljša vzgoja otrok: priskrbeli jim dobre starše.

*

● Mnogo lažje je postati oče kot pa biti oče.

*

● Ljude ti bodo šli tako dolgo na roko, dokler boš v njej kaj imel.

*

● Ne veruj tistemu, ki te boža. Morda išče le mesto, kjer te bo udaril.

*

● Ljubezen je večna, dokler traja.

*

● Vsak kompromis med resnico in lažjo je vedno na škodo resnice.

*

● Vsemirski poleti zblížujejo planete. Ko bi zblížali tudi ljudi!

*

● Prvi pogoj za nesmrtnost je smrt.

„Interunfall“

MEDNARODNA ZAVAROVALNICA

PROTI NEZGODAM IN ŠKODI

OKRAJNA POSLOVALNICA

BAHNHOFSTR. 9, TEL. 215

PLIBERK
NOVO ODPRTA

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00

RADIO

program

Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 9. 10.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika, roman — 15.50 Govorimo o znakah — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Srečanje z ADEG — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Ločitev, radijska pripovedka — 20.45 Orkestralni koncert — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 10. 10.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Hočemo pomagati — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 20.10 Most, slušna igra — 21.35 Tisoč let iz dežele tisočletih jezer.

Ponedeljek, 11. 10.: 8.15 Beli golob ponoči, roman — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Aktualnosti za mladino — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Koroška lovsko ura — 21.15 Opereta Rudolfa Kalniga.

Torek, 12. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.45 Kulturno ustvarjanje v deželi — 18.00 Celrt ura mesne uprave — 18.15 Iz prve roke — 19.00 XY ve vse — 20.15 Literarni eksperiment — 21.15 Se je čas — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 13. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Avstrijski komorni zbor — 18.00 Ko mesec sveti — 18.15 Pomoč potrebuje vas — 18.30 Znanstvena govorilnica — 20.15 Sevilski brivec, opera.

Četrtek, 14. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.55 Ernst Liebig, koroški avtor — 18.05 In ljudje so tako prijazni — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Stajerska jesen — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 15. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Sprehod skozi Bremen — 21.00 Orkestralni koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med paljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 9. 10.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Badiča žisto tiho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 15.20 Dunajska glasba — 17.10 Misli h gradnji elektrarn — 17.35 Za delovno ženo — 18.25 Eku-menski koncil — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 22.20 Ura solistov.

Nedelja, 10. 10.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Reka, koroška simfonija — 10.00 Ogledalo domačega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Beli golob ponoči, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Orkester iz Linza — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.25 Sto let Broadwaya — 21.15 Na sledi Homerja.

Ponedeljek, 11. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 15.35 Lahka glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Slavnostne igre v Bayreuthu.

Torek, 12. 10.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Lenau in Nižja Avstrijska — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije — 16.00 Esee v našem času — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Eva in opereta — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 13. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Navogrška literatura — 15.45 Otroška ura — 17.25 Iz raziskovalnega

dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.40 Popravi, kar so drugi zagrešili.

Četrtek, 14. 10.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Koncert za klavir in orkester — 14.35 Ko greš skozi dolino — 15.35 Avstrijski komponisti — 16.30 Otroška ura — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Zveneči filmski magazin — 21.00 Plavajoči kontinenti in premiki na tečajih.

Petek, 15. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.35 Zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Sola in dom — 19.30 Led s Cape Sabine, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za priložbe — 21.40 Angleščina v naglici.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 9. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.00 Iz vseh dolin se glasi, slovensko-nemška oddaja.

Nedelja, 10. 10.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 11. 10.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Športni mozaik — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 12. 10.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Sreda, 13. 10.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

400 let na dan

Na podlagi statistik je razvidno, da prevozi 43 odstotkov Parižanov dnevno 10 km med domom in krajem, kjer so zaposleni, 8 odstotkov Parižanov pa celo 40 km. Dva milijona in pol delavcev potrebuje za odhod na delo in vrnitev domov poldrugo uro. 42 odstotkov zaposlenih delavcev pariškega območja je vsak dan zdoma nad 12 ur, ker se jim zaradi pomanjkanja časa med opoldanskim počitkom ne splača priti domov na kosilo.

Z drugimi besedami: 3.500.000 prebivalcev pariškega območja zapravi dnevno proti lastni volji 3.750.000 ur, to je 400 let, da bi premagali razdaljo med svojim domom in podjetjem, tovarno ali uradom, kjer so zaposleni. Čas, ki ga potrebujejo za odhod na delo in za vrnitev domov, predstavlja 16 odstotkov časa, ki ga posvetijo svojemu delu.

Četrtek, 14. 10.: 14.15 Poročila, objave — Koroški kulturni pregled — Razmišljanje o svetu in ljudeh.

Petek, 15. 10.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Cerkev in svet.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbena razglednica — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 9. 10.: 8.05 Domače pesmi in napevi — 9.25 Iz glasbenih šol — 9.40 Godba na pihala — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.05 Samospeli — 12.40 Prek sončnih dobav — 15.05 Iz novejših koncertne literature — 14.35 Voščila — 15.30 Novi posnetki ženskega pevskega zbora „France Prešeren“ iz Celja — 17.35 Ognjeni plit, balčna suita — 18.15 Popevke tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Koncert lahke glasbe — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 10. 10.: 8.00 In bil je pes, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnilo, tovariši — 11.45 Nedeljska repertoarja — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Pred domačo hišo — 14.00 Za vsakogar nekaj — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 18.00 Humoreska tedna — 18.20 Vedri zvoki — 20.00 Mojstrske partiture — 21.10 Melodije raznih narodov.

Ponedeljek, 11. 10.: 8.05 Zadovoljni Kranjci in ansambel Boruta Lesjaka — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Slavni ameriški violinisti — 12.40 Narodne pesmi ob harmoniki — 14.05 S polji po ožji domovini — 14.35 Voščila — 15.30 Komorni zbor RTV Ljubljana — 18.15 Signali — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 20.40 Koncert beograjske filharmonije.

Torek, 12. 10.: 8.05 Od melodije do melodije — 9.25 Pozdravi najmlajšim — 12.05 Iz opusa Zvonimirja Cigliča — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Glasba mojstra Antonina Dvoraka — 15.30 V terek nasvidenje — 18.15 Slovenski solisti, orkestri in ansambli zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Samola velikega teatra, radijska igra — 21.06 Serenadni večer.

Sreda, 13. 10.: 8.05 Zabavne melodije — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.30 Človek in zdravje — 12.05 Arije iz francoskih oper — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Zbor Moravskih učiteljev — 18.20 Naš razgovor — 20.00 Gorenjski slavček, opera — 22.10 V plesnem ritmu.

Četrtek, 14. 10.: 8.25 Zabavni zvoki — 9.25 Instrumentalna glasba za mladino — 10.15 Z našimi solisti v popularnih operah — 12.05 Dva Telemanova koncerta — 12.40 Čez zelene trate — 14.05 Domača glasba za koncertne soliste — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert tujih pihalnih godb — 18.15 Turistična oddaja — 20.00 Celtrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 15. 10.: 8.05 Zabavni zvoki — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek

Ta teden vam priporočamo:

- Janko Pleterški: **NARODNA IN POLITIČNA ZAVEST NA KOROŠKEM**, obširna razprava iz zgodovine koroških Slovencev, 480 str., pl. 165 šil.
- J. M. Trunk: **SPOMINI**, avtobiografski zapiski slovenskega koroškega pisatelja, 200 str., pl. 18 šil.
- Ivan Pregelj: **„UMRETI NOČEJOI“** povest iz dobe koroškega plebiscita (Slovenske večernice), 160 str., br. 3 šil.
- Rok Arih: **ZIBELKA**, zbirka kratkih koroških povesti, 130 str., sl. pril., br. 15 šil.
- Ivan Matičič: **MOČ ZEMLJE**, povest koroške vasi po prvi svetovni vojni, 128 str., br. 3 šil.
- Prežihov Voranc: **ZBRANO DELO**, 1. knjiga, povesti, novele in črtice slovenskega koroškega pisatelja, 560 str., pl. 78 šil.
- Josef F. Perkonig: **UGRABLJENA STRD**, roman nemškega koroškega pisatelja, 152 str., pl. 27 šil.
- Anna Seghers: **MRTVI OSTANEJO MLADI**, roman nemške družbe med obema vojnama, 564 str., pl. 65 šil.
- Jozsef Sulhof: **ČAROVNA PALICA**, roman o lovu na skrite SS-ovce, 332 str., pl. 49 šil.
- Jose E. Rivera: **VRTINEC**, roman iz življenja južnoameriških nabiralcev kavčuka, 284 str., ppl. 30 šil.
- Hans Habe: **ČE JIH TISOČ PADE**, roman o dogodkih v Franciji med zadnjo vojno, 360 str., ppl. 71 šil.
- Frans E. Sillanpää: **TRUDNO ŽIVLJENJE**, roman iz življenja in trpljenja kmečkih delavcev, 176 str., ppl. 20 šil.
- Damir Feigel: **OB OBRATU STOLETJA**, zbirka humoresk, 192 str., ppl. 33 šil.
- B. Travcen: **MRTVAŠKA LADJA**, roman iz življenja mornarjev, 320 str., ppl. 50 šil.
- Branko Čopić: **OGNJENO LETO**, roman iz druge svetovne vojne, dve knjigi skupaj 676 str., pl. 48 šil.
- Ivan Vazov: **POD JARMOM**, roman iz življenja Bolgarov na večer pred osvobojenjem, 396 str., ilustr., kart. 83 šil.
- Elio Vittorini: **LIUDJE IN NELJUDJE**, roman o boju italijanskih delavcev proti fašizmu, 192 str., pl. 20 šil.
- Claude Roy: **NESREČA LJUBEZNI**, roman „ljubezni brez normalne sebičnosti“, 144 str., kart. 38 šil.
- Isak Samokovlija: **SALOMONOVA ČRKA**, zbirka novel iz življenja judovskih ljudi v Bosni, 280 str., pl. 30 šil.
- Giuseppe Tomasi di Lampedusa: **LEOPARD**, roman o propadu stare sicilijanske aristokratske družine, 280 str., pl. 47 šil.
- Stijn Streuvels: **LANENA NIJVA**, roman iz kmečkega življenja, 304 str., pl. 39 šil.

Knjige lahko naročite po pošti. Plačilo možno tudi v obrokih.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC, WULFENGASSE

— 12.05 Nekaj prizorov iz Verdijevega „Trubadurja“ v domači izvedbi — 12.40 Skozi čas — 14.35 Simfonista Uroša Kraka — 15.30 Glasbeni molivi iz NOB — 18.45 Kulturni glasbo — 20.30 Zborovske skladbe in priredbe narodnih Jakova Gotovca — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 9. 10.: 17.03 Od Hamburga do Bombaya, otroška oddaja — 18.05 Za družino — 18.35 Kaj vidimo navega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Viharni sunek, komedija — 21.45 Črni jezdec, drama.

Nedelja, 10. 10.: 17.03 Svet mladine — 17.55 Stališče — 19.00 Willy Birgel — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Postiljon in Lunzeauva, komična opera — 21.55 Japonska v ogledalu svojih filmov — 23.05 Sedem dni časovnih dogajanj.

Ponedeljek, 11. 10.: 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Kilara za vse — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Na Dunaju in zaljubljen biti — 21.15 Horiconli.

Torek, 12. 10.: 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Dogodivščine ob Danavi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Disc Jockey, zabavna oddaja — 21.00 Inozemski odmevi.

Sreda, 13. 10.: 11.03 Horiconli, nato Dic Jockey — 17.03 Listamo po slikanici — 17.25 Svetovna lutkovna gledališče — 17.40 Cvetlični zdravnik — 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Premišljevanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Konec sezone, televizijska igra — 22.20 Slike iz Avstrije.

Četrtek, 14. 10.: 11.03 Anton Bruckner — 12.00 American Life and Literature — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oproslitev, televizijska igra — 21.30 Mažje in sila.

Petek, 15. 10.: 11.03 Konec sezone — 12.30 Slike iz Avstrije — 18.30 Pogled po deželi — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Danes gremo na sprehod — 21.50 Pariz, mesto žensk.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 9. 10.: 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 Zoki poki, lutkovna oddaja — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Obzornik — 18.45 Igra za mladino — 19.40 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Kriza, film — 22.00 Druga plat medalje — 23.00 Prenos zaključnega dela festivala Opatia 65.

Nedelja, 10. 10.: 9.15 Pošta — 9.30 Zvedel sem nekaj novega — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Otroška oddaja — 11.20 Cirkuški dedek — 12.00 Nedeljska konferenca — 19.00 V nedeljo ob sedmih — 19.55 Lahko noč, otroci — 20.00 Dnevnik — 20.45 Glasbeni avtomat — 21.15 Grindl, film.

Ponedeljek, 11. 10.: 17.40 Angleščina — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 8.45 Zanimivosti — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.40 Pri zadnji instanci, drama — 21.30 Biseri glasbene literature.

Sreda, 13. 10.: 16.40 Govorimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 17.40 Tiktak — 17.55 Slike sveta — 18.25 Obzornik — 18.45 Resna glasba — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mednarodna ura — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 14. 10.: 11.00 Angleščina — 17.40 Združenje radovednežev — 18.25 Obzornik — 18.45 Repertoarja — 19.10 Glasbena oddaja — 19.40 Mladinski tednik — 20.00 Dnevnik — 20.40 Ekran na ekranu.

Petek, 15. 10.: 16.40 Govorimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 18.00 Otroški magazin — 18.25 Obzornik — 18.45 Tiskovna konferenca — 19.30 Glasbeni kotiček — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

RADIO TRST

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 9. 10.: 12.15 Največ, najvišje, najdlje — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 17.30 Badoči solisti — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Zenski vokalni kvartet iz Ljubljane.

Nedelja, 10. 10.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Kot leto dolg dan, drama — 18.30 Izbor motivov iz opere Havajska roža in Pličar — 20.30 Iz slovenske folklorne — 21.00 Veliki orkestri lahke glasbe.

Ponedeljek, 11. 10.: 12.15 Liki iz naše preteklosti — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Zvoki, uglašeni na temo — 21.00 Patujoči virtuoz.

Torek, 12. 10.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Plošče za vas — 21.30 Humoreske preteklega stoletja.

Sreda, 13. 10.: 11.45 Tržaški molivi — 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Opera v očeh libertistov — 19.00 Pavski zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Zlata žlica — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 21.50 Zgodovina evropskih ustav.

PEČI ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi
**Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.**

Dobrla vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281

3% Sonderrabatt

für alle Hochwasserschädigten

geben wir sofort allen unseren Freunden und Kunden in den Katastrophengebieten für alle Bestellungen bis zum 1. November 1965. Mit dieser Maßnahme wollen wir dazu beitragen, allen Hochwasserschädigten ein wenig zu helfen. Vermerken Sie auf Ihrem Bestellschein „hochwasserschädigt“ und senden Sie diesen oder Ihre Kataloganforderung an das internationale Großversandhaus

GRAZ

ModenMüller

Wienstr. 204
Abt. 7